

nota

Kunst- en Cultuurbeleid 2014-2017

“Cultuur kleurt het leven”

Nota
Kunst- en Cultuurbeleid 2014-2017
gemeente Velsen

“Cultuur kleurt het leven”

Inhoudsopgave

Inleiding en samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Cultuurbeleid van het rijk	5
Hoofdstuk 2 Cultuurbeleid van de provincie Noord-Holland.....	7
Hoofdstuk 3 Velsense visie op het cultuurbeleid voor de periode 2014-2017 ..	9
Hoofdstuk 4 Cultuur in kennisrijk Velsen / Verbinding met andere sectoren in de samenleving.....	12
Hoofdstuk 5 Cultuureducatie.....	16
Hoofdstuk 6 Amateurkunst.....	19
Hoofdstuk 7 Podia.....	20
Hoofdstuk 8 Bibliotheek	22
Hoofdstuk 9 Musea, Cultuurhistorie en Archieven	25
Hoofdstuk 10 Culturele evenementen en festivals	28
Hoofdstuk 11 Regionale samenwerking cultuur	30
Hoofdstuk 12 Culturele broedplaatsen, ateliers en beeldende kunst	32
Hoofdstuk 13 Cultureel Ondernemerschap	34
Hoofdstuk 14 Financiën, niet tellen maar wegen	36
Hoofdstuk 15 Conclusies, aanbevelingen en planning.....	37
Bijlagen	38
Bijlage 1 Terugblik op het Kunst- en cultuurbeleid 2009-2012	38
Bijlage 2 Literatuurlijst	43

Inleiding en samenvatting

*“Cultuur is wat er overblijft als je alles vergeten bent wat je hebt geleerd”
Selma Lagerlöf*

Voor u ligt de nieuwe Nota Kunst- en Cultuurbeleid 2014-2017.

Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor het lokale kunst- en cultuurbeleid is het gewenst om het cultuurbeleid van de gemeente Velsen regelmatig te actualiseren. De wijzigingen in het beleid op landelijk en provinciaal niveau, en het aflopen van de huidige nota, geven aanleiding om deze actualisatie in 2013 te doen. De cultuurnota geeft richting aan het beleid in de periode 2014 – 2017 en bevat de doelstellingen op de korte en middellange termijn van het te voeren beleid op het gebied van kunst en cultuur in de gemeente Velsen.

Het kunst- en cultuurbeleid van de afgelopen periode is geëvalueerd en er zijn thema's benoemd die aan de orde zouden moeten komen in de nota voor de periode 2014-2017. De gemeenteraad heeft op 23 mei 2013 in een raadsessie uitspraak gedaan over deze thema's en zelf thema's toegevoegd. De gemeenteraad heeft ook aangegeven het belangrijk te vinden dat de doelstellingen op het gebied van cultuur meetbaar worden gemaakt. Aangezien de doelstellingen in de nota voor de periode 2008 – 2012 op een abstract niveau waren geformuleerd was het lastig om in de evaluatie van het beleid meetbare resultaten te formuleren. In de voorliggende nota is getracht de doelstellingen voor de periode 2014-2017 zodanig te formuleren dat de resultaten van het beleid meetbaar kunnen worden gemaakt.

De thema's voor de periode 2014 – 2017 zijn uitgewerkt in een Conceptnota Kunst- en Cultuurbeleid 2014-2017. Deze nota is in de periode 5 september tot en met 3 oktober 2013 vrijgegeven voor inspraak en, in navolging van motie 30 van 6 juni 2013, op 3 oktober 2013 besproken in een rondetafelgesprek met de relevante actoren in de kunst- en cultuursector in Velsen. De inspraakreacties zijn verwerkt in deze nota.

De nota is als volgt opgebouwd. Eerst wordt ingegaan op de visie op cultuur zoals vastgesteld door het rijk en de provincie Noord-Holland. Vervolgens wordt teruggeblikt op de resultaten van het gemeentelijke cultuurbeleid van de afgelopen periode. Daarna komen de visie van Velsen en de speerpunten op het gebied van cultuur aan de orde. Voor de periode 2014-2017 is gekozen voor de speerpunten cultuureducatie en het leggen van verbindingen tussen kunst- en cultuur en andere sectoren van de samenleving. Deze speerpunten van beleid sluiten aan bij het rijksbeleid en het provinciale beleid op het gebied van cultuur en zullen samen met het culturele veld nader worden uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma.

Voor het leggen van de verbinding van cultuur met andere sectoren van de samenleving is de volgende beleidsdoelstelling geformuleerd:

In 2016 zijn gezamenlijke projecten van culturele instellingen en welzijnsinstellingen in het aanbod opgenomen met als doel om een betere verbinding tussen de cultuur- en welzijnssector te realiseren en een bredere doelgroep te bereiken.

Voor Cultuureducatie zijn de volgende beleidsdoelstellingen benoemd:

1. In 2016 zijn op minimaal 10 scholen voor primair onderwijs doorgaande leerlijnen en menu's voor cultuureducatie gerealiseerd die theoretisch zijn onderbouwd en

verbindingen leggen met het schoolcurriculum.

2. In 2016 zijn de leerkrachten op deze scholen gecoacht op competentieontwikkeling voor cultuureducatie en het theoretisch onderbouwen van cultuureducatie vanuit de school, met als gevolg dat zij in staat zijn cultuureducatie (deels) zelf vorm te geven en te doceren en dat zij weten op welke onderdelen zij collega's of cultuuraanbieders kunnen inzetten.

3. In 2016 zijn cultuuraanbieders gecoacht op competentieontwikkeling, kennis van het onderwijscurriculum en ontwikkeling van een educatieve visie zodat zij met hun aanbod kunnen aansluiten op de onderwijspraktijk, en een visie hebben op hun aanbod in relatie tot het curriculum/doorlopende leerlijnen.

4. In 2016 zijn duurzame samenwerkingsverbanden ontstaan tussen scholen en aanbieders door lokale inzet daarop en door provinciale faciliteiten en ondersteuning om die samenwerking op te zetten.

5. In 2016 is in samenwerking tussen provincie, gemeente en het onderwijs een instrumentarium gerealiseerd voor het meten en documenteren van de culturele ontwikkeling van leerlingen.

Daarnaast zal in de komende periode aandacht worden besteed aan het uitvoeren van de actiepunten om de regionale samenwerking op het gebied van cultuur verder te versterken.

In de nota wordt, naast de hiervoor genoemde beleidsspeerpunten, ingegaan op de verschillende onderdelen van het cultuurbeleid en worden doelstellingen en resultaten per onderdeel benoemd.

Hoofdstuk 1 Cultuurbeleid van het rijk

Het vigerende cultuurbeleid van het Rijk ligt vast in de nota “Meer dan kwaliteit: een nieuwe visie op cultuurbeleid 2013-2016”¹. Deze nota is in 2011 verschenen. Het kabinet heeft in deze periode besloten tot een omslag in het cultuurbeleid vanuit de gedachte dat de overheid te veel optreedt als financier en dat er bij de verlening van subsidies te weinig aandacht is voor publiek en ondernemerschap. Het kabinet wil dat culturele instellingen en kunstenaars ondernemender worden en een groter deel van hun inkomsten zelf verwerven. Culturele instellingen moeten minder afhankelijk worden van de overheid en daardoor flexibeler en krachtiger worden. Daarom heeft het kabinet besloten tot een structurele bezuiniging op cultuur tot een bedrag van € 200 miljoen per jaar. Bij het invullen van deze bezuiniging zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de internationale top dient op hoog niveau te blijven; daarom geen hoge korting op alle instellingen. Ook regionale voorzieningen worden in staat gesteld een kwalitatief hoogwaardig aanbod te blijven bieden;
- bij de bezuinigingen worden erfgoed en bibliotheken zoveel mogelijk ontzien
- productie gaat voor ondersteuning: daarom kiest het kabinet voor een sterkere bezuiniging op sectorinstellingen en intermediairs in plaats van bijvoorbeeld theatergezelschappen en musea
- ondersteuning van de creatieve industrie vanwege de bijdrage aan economische ontwikkeling.

Aangezien het kabinet heeft gekozen voor een sterkere bezuiniging op sectorinstellingen en intermediairs is de financiering van een aantal ondersteunende instellingen inmiddels in 2012 en 2013 stopgezet.

In juni 2013 heeft het Ministerie van OC&W de beleidsbrief “Cultuur beweegt: de betekenis van cultuur in een veranderende samenleving”² aan de kamer voorgelegd. In deze brief beschrijft de minister de visie op de verschillende waarden van cultuur voor de samenleving en de agenda voor de komende jaren. Daarnaast worden diverse maatschappelijke veranderingen en hun invloed op het cultuurbeleid beschreven.

De minister kent grote waarde toe aan de betekenis van cultuur voor de samenleving, maar constateert ook dat deze waarde voor te veel mensen onvoldoende zichtbaar of herkenbaar is. Het begrip cultuur wordt vaak smal opgevat. Cultuur wordt dan gezien als een consumptiegoed in een individuele context. De minister geeft aan dat cultuur voor haar gaat over het delen van (creatieve) uitdrukkingsvormen, kennis, ervaringen en meningen. Dit vormt een dynamisch systeem waarin waarden, symbolen en identiteiten gecreëerd en met elkaar geconfronteerd worden.

De minister onderscheidt de artistieke, maatschappelijke en economische waarden van cultuur. Cultuur is noodzakelijk voor de vorming van onze identiteit, voor de ontplooiing van mensen en voor de ontwikkeling van creativiteit. Cultuur verbindt, biedt plezier en draagt bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. De cultuursector is een sector met een duidelijk economisch belang.

De minister ziet cultuur vooral ook als onderdeel van een maatschappelijke agenda. Het bestaansrecht van kunstenaars en culturele instellingen ligt niet zozeer in de sector zelf maar in de verbinding met de samenleving. De minister kiest daarom voor een beleid dat prioriteit geeft aan de maatschappelijke waarde van cultuur en aan het

¹ Meer dan kwaliteit: een nieuwe visie op cultuurbeleid 2013-2016, ministerie van OC&W, juni 2011

² Beleidsbrief “Cultuur Beweegt” De betekenis van Cultuur in een veranderende samenleving, Minister van OCenW, juni 2013

belang van creativiteit. Maatschappelijke vraagstukken op bijvoorbeeld het gebied van zorg, maatschappelijk verantwoord ondernemen, energie- en voedselvoorziening, krimp of vergrijzing worden steeds complexer. Voor de aanpak van deze vraagstukken groeit het belang van creativiteit en innovatie. Cultuur en cultuuronderwijs leveren daaraan een belangrijke bijdrage.

De legitimatie van cultuurbeleid ligt volgens de minister in het feit dat de verschillende waarden van cultuur voor de samenleving zonder bemoeienis van de overheid onvoldoende tot uitdrukking kunnen komen. Daar waar de markt leidt tot een moeilijke toegankelijkheid in financiële of geografische zin, broedplaatsen voor talent ontbreken en innovatie of experiment onvoldoende tot stand komt, heeft de overheid een rol. Door ondersteuning vanuit de overheid blijft het cultuuraanbod toegankelijk en betaalbaar en wordt de kwaliteit gewaarborgd. Een voorbeeld hiervan is de financiering van cultuureducatie in het primair onderwijs met een bedrag van € 10,90 per leerling. Voor het Voortgezet Onderwijs is besloten om de Cultuurkaart te behouden. Hier gaat het om een bedrag van € 15,-- per leerling.

De bedoeling is om de waarde van het culturele aanbod voor veel groepen bereikbaar te maken en te houden. De overheid kan daarin partijen bij elkaar brengen en heeft daarmee een faciliterende rol in de vorm van initiatief nemen, partijen ertoe aanzetten om samen te werken, kennis uitwisselen en toegankelijk te maken. En de overheid kan ervoor zorg dragen dat kinderen en jongeren cultuuronderwijs krijgen en hun talenten kunnen ontwikkelen.

Deze visie past naadloos in de activiteiten van de gemeente Velsen en de kunst- en cultuurinstellingen op lokaal en regionaal niveau. Culturele en maatschappelijke organisaties zoeken de samenwerking vanuit het idee dat zij samen beter kunnen inspelen op de behoefte van de inwoners van Velsen en de regio. Op die manier is het mogelijk om ook in tijden van schaarse middelen een kwalitatief goed aanbod in stand te houden.

Hoofdstuk 2 Cultuurbeleid van de provincie Noord-Holland

De provincie Noord-Holland heeft in december 2012 haar Cultuurnota 2013-2016 gepresenteerd.

De rode draad in deze nota is het behoud en de ontwikkeling van waardevolle landschappen met uniek cultureel erfgoed en het voor iedereen toegankelijk maken van het cultureel aanbod. De provincie Noord-Holland wil aan de hand van drie thema's de waarde van cultuur blijven versterken en vergroten. Samenwerking met partners, zoals gemeenten, vindt de provincie daarbij essentieel. De Cultuurcompagnie NH, ProBiblio en Monumentenwacht zijn belangrijke partners voor de provincie bij de uitvoering van het cultuurbeleid.

De drie thema's die in de nota zijn uitgewerkt zijn:

Cultuur en Ruimte

Binnen dit thema is het beleidsdoel om waardevol Noord-Hollands (gebouwd) erfgoed te behouden en exploiteren. Er is subsidie beschikbaar voor restauratie en onderhoud van beeldbepalende monumenten zoals forten, kerken en industrieel erfgoed. Ook blijft Noord-Holland het herbestemmen van monumenten stimuleren. In 2013 wordt de eerste paal geslagen voor het nieuwe archeologisch depot, waar iedereen vanaf half 2014 belangrijke Noord-Hollandse archeologische vondsten kan bekijken. Voor het programma Cultuur en Ruimte zijn de operationele doelen:

- het investeren in behoud en exploitatie van waardevol Noord-Hollands erfgoed;
- het versterken van het draagvlak voor het behoud van erfgoed.

Cultuur en Economie

Binnen dit thema gaat het om de economische waarde van cultureel erfgoed. Beleidsdoel van de provincie is het behoud en ontwikkelen van cultuur door het economisch te benutten. Cultureel erfgoed vergroot de waarde van een gebied en maakt de regio interessanter en mooier voor bewoners, ondernemers en bezoekers. Voor het programma Cultuur en Economie is het operationele doel het beter toeristisch en recreatief benutten van erfgoed en cultureel aanbod door meer gebiedsgerichte samenwerking.

Culturele infrastructuur

De provincie wil dat alle inwoners van Noord-Holland van cultuur kunnen genieten. Het beleidsdoel is om de culturele infrastructuur toegankelijk en bereikbaar te houden. De provincie laat in dit kader het huidige aanbod van culturele voorzieningen in de provincie in 2013 in kaart brengen. De resultaten van dit onderzoek moeten gemeenten helpen bij het maken van regionale afspraken over het aanbod van

culturele voorzieningen. Voor het programma Cultuur en Infrastructuur is het operationele doel het ondersteunen en stimuleren van bovenlokale samenwerking.

In het uitvoeringsprogramma van de cultuurnota staan de concrete doelen en resultaten voor 2013 en 2014 beschreven. Daarbij is aangegeven welke specifieke beleidsinstrumenten en welk budget daarvoor worden ingezet.

De provincie heeft met ingang van 2013 een aantal subsidieregelingen beëindigd. Het betreft onder andere de uitvoeringsregelingen Amateurkunst, Samenwerkingsprojecten onderwijs en de Flitsregeling voor culturele projecten in het onderwijs. Uit de eerste regeling heeft bijvoorbeeld het Beeckestijn Popfestival in de periode 2009-2012 subsidie ontvangen. Verschillende scholen in Velsen hebben subsidies ontvangen vanuit de regelingen voor het onderwijs.

De focus van de provincie op haar kerntaken leidt er toe dat er geen ruimte meer is voor initiatieven op het gebied van kunst en cultuur die voornamelijk een lokale uitstraling en publiek hebben. Er zijn nog wel mogelijkheden voor projecten die regionaal worden opgezet.

Hoofdstuk 3 Velsense visie op het cultuurbeleid voor de periode 2014-2017

Het culturele veld is volop in beweging. Rijk, provincie en gemeenten bezinnen zich op hun rol en voeren noodgedwongen bezuinigingen door. In dit kader is het een goed moment om na te denken welke thema's en onderwerpen van belang zijn voor het lokale cultuurbeleid in de komende periode, mede in het licht van de Visie op Velsen 2025 en de strategische agenda 2013-2016.

Wat is Cultuur?

Een ruime betekenis van cultuur is: alles wat mensen maken en doen. In een meer sociologische betekenis is cultuur de leefstijl van een samenleving, samengesteld uit een mix van subculturen met hun geloven, gewoonten en gebruiken. Aan de leefstijl van een groep of gemeenschap ontleen mensen hun identiteit. Voor inzicht in de leefstijlen van het verleden kunnen we teruggrijpen op tradities, overleveringen en het materiële cultureel erfgoed. In de klassieke definitie omvat cultuur de kunsten, cultureel erfgoed en de media.

Doelstelling van het cultuurbeleid

De volgende beleidsdoelstelling is in de meerjarenbegroting 2013-2016 voor het programma Cultuur en Culturele Voorzieningen geformuleerd:

“Het vergroten van ontwikkelingskansen voor jongeren en het verrijken van de belevingswereld van alle inwoners van Velsen door met kunst en cultuur in aanraking te komen”

Visie op Velsen 2025: Kennisrijk werken in Velsen

In de Visie op Velsen 2025 wordt als stip op de horizon met betrekking tot het culturele veld het volgende beschreven:

“De cultuursector heeft in 2025 de krachten gebundeld. In samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten, en gesponsord door bedrijven, is er een groot museum ontstaan uit de voormalige musea van Velsen, waar de historie op het gebied van industrie en haven te zien is, maar vooral ook innovatie op het gebied van luchtkwaliteit, duurzaamheid en maritiem ecologisch onderzoek. Het museum biedt een interactief programma in nauwe samenwerking met de industrie en kennisinstituten die binnen Velsen actief zijn. De theaters bieden gezamenlijk een eigentijds en zeer gevarieerd aanbod aan de (tijdelijke) inwoners van Velsen. Met de theaters van Haarlem en Amsterdam zijn afspraken over de programmering gemaakt. Spaarnwoude is de plek waar veel festivals worden gehouden. Tenslotte werken gemeente, culturele instellingen en scholen samen op het gebied van cultuureducatie. Een creatieve samenleving is een sociaal en economisch sterke samenleving, zo is het credo”.

Strategische agenda Velsen: Energiek en innovatief naar 2016!

In de strategische agenda zijn door de partners van de gemeente nadrukkelijk de verbanden tussen de verschillende domeinen wonen, werken, onderwijs maar ook cultuur, recreatie en zorg over het voetlicht gebracht. Het verband tussen de domeinen komt het duidelijkst tot uitdrukking bij de uitdaging om jonge ondernemers en jonge mensen aan de gemeente Velsen te binden. De mogelijkheden voor cultuur en ontspanning zijn belangrijk bij de keuze van de woonplek van jongeren. Uitgaansmogelijkheden zijn voor jonge mensen belangrijk.

De kustzone biedt in dat opzicht nog veel mogelijkheden. Dat geeft IJmuiden ook als woonstad een bijzonder karakter en bijzondere identiteit.

In de strategische agenda worden vier strategische prioriteiten benoemd:

- 1) IJmond, innovatieve regio;
- 2) Interessant IJmuiden;
- 3) Er zit energie in Velsen!;
- 4) Avontuurlijke kust en groen.

Ontwikkeling op deze prioriteiten kunnen onze regio vooruit helpen en een effect teweeg brengen. Daardoor blijft Velsen in staat om economisch aantrekkelijk te blijven, goede voorzieningen te houden en burgers die het moeilijk hebben zo goed mogelijk te ondersteunen. De strategische prioriteiten zijn dus ook een voorwaarde om een sociaal gezicht te kunnen behouden. De vier strategische prioriteiten zijn verbonden met elkaar door het thema duurzaamheid.

De raakvlakken met het beleidsveld cultuur zijn met name te vinden in de strategische prioriteiten “Interessant IJmuiden” en “Avontuurlijke kust en groen”. Bij “Interessant IJmuiden” ligt het raakvlak bij het aantrekkelijk maken van de gemeente voor jongeren door mogelijkheden voor creatieve uitingen in de woonomgeving, zoals broedplaatsen en ateliers, te faciliteren. Bij de strategische prioriteit “Avontuurlijke kust en groen” is er een raakvlak met de vele (ook culturele) evenementen die op bijzondere locaties in de gemeente plaatsvinden. Deze dragen bij aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Voor de verdere ontwikkeling van de kustzone is het realiseren van de Kustvisie IJmuiden aan Zee van groot belang. In dat kader is het behoud en de ontwikkeling van Spaarnwoude als festivallocatie voor de regio van belang. Daarnaast is het realiseren van de Kustvisie IJmuiden aan zee, inclusief het kustinformatiecentrum, een belangrijk strategisch speerpunt. In dit centrum kunnen de activiteiten van het Pieter Vermeulen Museum hun definitieve plek krijgen.

Speerpunten van beleid voor de periode 2014-2017

Gezien de speerpunten van rijksbeleid en provinciaal beleid én aansluitend bij de Visie op Velsen 2025 en de strategische agenda, wordt voorgesteld om voor de periode 2014-2017 als speerpunt van het kunst- en cultuurbeleid te kiezen voor het leggen van verbindingen tussen cultuur en andere sectoren van de samenleving. Daarnaast blijft cultuureducatie net als in de vorige periode een belangrijk speerpunt: om cultuur te kunnen waarderen is de kennismaking hiermee op jonge leeftijd van groot belang.

Door Gerard Marlet c.s. is, na het uitvoeren van diverse onderzoeken op dit gebied, geconstateerd dat cultuur van groot belang is voor de concurrentiepositie van stedelijke woonmilieus, en voor de concurrentiepositie van steden ten opzichte van elkaar³. Die waarde van cultuur voor de stad uit zich onder andere in hogere grond- en woningprijzen in de buurt van die culturele voorzieningen. De maatschappelijke baten van cultuur in de stad zijn over het algemeen hoger dan de maatschappelijke kosten van het financieren van dat culturele aanbod. Vooral mensen met een hogere opleiding kennen veel waarde toe aan het grote en diverse culturele aanbod in die steden. De baten van cultuur komen echter ook terecht bij mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. In steden met een groot cultureel aanbod is er over het algemeen namelijk ook meer werk. Veel van die

³ Atlas 2011 voor gemeenten, De waarde van cultuur voor de stad, Gerard Marlet en Clemens van Woerkens, mei 2011

banen bevinden zich in de verzorgende sectoren, zoals horeca en detailhandel. Daar profiteren juist ook mensen met een lagere opleiding van.

Het is volgens Marlet onverstandig om fors te bezuinigen op cultuur. Het risico bestaat dat met deze bezuinigingen het hart uit de Nederlandse steden wordt gesneden. Dat zal op termijn meer schade berokkenen dan de besparing op de cultuurbegroting oplevert.

In de volgende hoofdstukken worden de speerpunten nader uitgewerkt en wordt ingezoomd op een aantal specifieke cultuurthema's.

Hoofdstuk 4 Cultuur in kennisrijk Velsen / Verbinding met andere sectoren in de samenleving

De grote culturele instellingen hebben nagedacht over hun visie op cultuur in een kennisrijk Velsen en hiervoor verschillende scenario's ontwikkeld. Deze visie is neergelegd in de notitie "Samenwerking Cultuur in Kennisrijk Velsen" die in juni 2012 is verschenen⁴.

In de notitie wordt geconstateerd dat er in de afgelopen jaren veel gesproken is over samenwerking in de cultuur in Velsen, maar dat die nog niet echt van de grond is gekomen. De Visie op Velsen 2025, waarin krachtenbundeling in de culturele sector nadrukkelijk wordt benoemd, is aanleiding om deze samenwerking met nieuwe energie op te pakken. De cultuursector in Velsen zal daarom in de komende jaren haar (ook regionale) krachten verder gaan bundelen onder het motto dat een creatieve samenleving een sociaal en economisch sterke samenleving is. In de notitie wordt onderscheid gemaakt tussen de samenwerking op korte, middellange en lange termijn.

Korte termijn

Op dit moment wordt al samengewerkt in het kader van de Combinatiefunctie-regeling en andere kleinere projecten. De Stadschouwburg en het KunstenCentrum hebben de afgelopen tijd al verdergaande en meer gestructureerde stappen in samenwerking gezet in de vorm van één directeur voor beide instellingen en dezelfde voorzitter van het bestuur. Op educatiegebied wordt gezamenlijk opgetreden in de Cobas (culturele activiteiten Voortgezet Onderwijs), het Netwerk Primair Onderwijs, Kunstmenu (primair onderwijs) en de Rondjes Cultuur (voortgezet onderwijs). In aanvulling op deze zaken zullen de instellingen op uitvoeringsniveau concreet samenwerking realiseren op het gebied van marketing, ICT en financiën.

Middellange termijn

Op middellange termijn zal worden gewerkt aan bestuurlijke integratie. In 2015 hebben de instellingen als doel om de bestuurlijke context van de instellingen te hebben teruggebracht tot twee entiteiten. Het KunstenCentrum en de Stadsschouwburg zullen in de komende jaren werken aan het in elkaar schuiven van de activiteiten en het daarachter gelegen werkapparaat. In 2012 was het idee om te onderzoeken of een vergelijkbare organisatorische samenwerking van Witte Theater en Bibliotheek mogelijk zou zijn. Inmiddels is duidelijk dat het Witte Theater vanaf 1 augustus 2013 niet langer gesubsidieerd zal worden geëxploiteerd. Dit heeft consequenties voor de beoogde samenwerking tussen Bibliotheek en Witte Theater, die op dit moment niet meer zo voor de hand ligt.

Welk bestuurlijk samenwerkingsmodel het meest geëigend is voor de instellingen, wordt in de periode 2013-2015 nader onderzocht. Hiervoor hebben de instellingen een intentieovereenkomst ondertekend. Uitgangspunt is dat de samenwerking zo efficiënt mogelijk wordt ingericht én dat de continuïteit van de afzonderlijke organisaties zoveel mogelijk is gewaarborgd. In deze ontwikkeling staat het publiek (de deelnemers, gebruikers, leden) centraal. De samenwerking met andere maatschappelijke partners zoals de musea, de Velser Gemeenschap, Stichting Welzijn Velsen en het onderwijs is het vertrekpunt voor een rijk, toegankelijk en geïntegreerd aanbod. Daar houdt de samenwerking niet op; ook de contacten met ondernemers in en buiten Velsen worden nadrukkelijk gezocht.

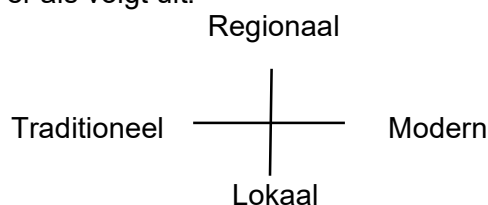
⁴ Samenwerking cultuur in kennisrijk Velsen, gezamenlijke cultuurinstellingen, juni 2012

Lange termijn

In het kader van *Kennisrijk werken in Velsen 2025* hebben de cultuurstellingen een aantal scenario's ontwikkeld.

Om uiteindelijk tot een aantal "gestructureerde" scenario's te komen is gebruik gemaakt van een assenstelsel. De x-as geeft de verdeling aan van traditioneel naar modern. De y-as wordt gebruikt om de mate van "regionalisering" aan te geven. De verdeling van traditioneel naar modern kan ook gezien worden als de maat om te bepalen in hoeverre de gemeente Velsen in staat is de Visie op Velsen 2025 te verwezenlijken, waarbij modern staat voor een kennisrijk Velsen, met veel hoog opgeleide mensen. De mate van regionalisering geeft aan in hoeverre Velsen haar ambities op het gebied van cultuur als gemeente verwezenlijkt dan wel dit oppakt in regionaal verband.

Schematisch ziet dat er als volgt uit:

In het proces zijn de vier kwadranten van het assenstelsel kort beschreven en getypeerd. Dat leverde de volgende benamingen op:

Functionele Schaalvergroting	Dynamische Regio
Het Dorp	Het Dynamische Dorp

Na het bepalen en typeren van de vier kwadranten is gekeken hoe in deze vier situaties de kunst en cultuur er uit zou kunnen zien. Onderstaand volgt een korte beschrijving van het betreffende scenario.

Regionaal-traditioneel: scenario Functionele Schaalvergroting

In het scenario van de functionele schaalvergroting is er wel een grotere IJmondiale samenwerking tot stand gekomen, maar niet van harte. Door externe druk (of puur economische noodzaak) hebben de IJmondgemeenten zich verenigd. Ook de kunst- en cultuurstellingen hebben te maken met een functionele schaalvergroting. Niet zozeer uit overtuiging of visie, maar vanwege de euro's worden de verschillende kunst- en cultuurstellingen op één plaats samengevoegd. Het culturele leven is geconcentreerd op deze ene plek.

Regionaal-modern: scenario Dynamische Regio

Velsen vormt met haar omgeving een dynamische regio met een gezonde mix van jong en oud, hoog en laag opgeleid, met ondernemerschap en durf. De kunst en cultuur kent een zelfde ontwikkeling. Er zijn op verschillende schalen initiatieven, van huiskamervoorstelling tot festival. Daarbij is niet de verkrijgbare subsidie maatgevend, maar het draagvlak. Kunst en cultuur weet de inwoners van de regio te bereiken via de digitale snelweg en een zeer gerichte marketing. Daarbij staat niet meer voorop **wie** iets aanbiedt, maar **wat** wordt aangeboden. Dit aanbod kan ook buiten de gemeentegrenzen zijn.

Lokaal-modern: scenario Het Dynamische Dorp

In dit scenario blijft Velsen als gemeente bestaan. Wel is er een slag gemaakt naar het moderniseren. Velsen heeft meer hoogopgeleide inwoners. Door de beperkte schaal is het niet meer mogelijk een volledig kunst- en cultuuraanbod zelf te realiseren. Daarom bestaat er, letterlijk, intensief verkeer naar andere regio's zoals Amsterdam en Haarlem. Het aanbod daar is, via de digitale snelweg en de moderne marketing, ook bereikbaar voor de inwoners van Velsen. In de eigen gemeente zijn de basisvoorzieningen aanwezig, bijvoorbeeld door samenwerking met het onderwijs.

Lokaal-traditioneel: scenario Het Dorp

Dit scenario betreft het handhaven van de huidige situatie. De bevolking van Velsen zal verder vergrijzen en is niet aantrekkelijk genoeg om nieuwe, jonge, hoogopgeleide bewoners aan te trekken. Er is ook geen geld meer om het kunst en cultuur-aanbod op peil te houden. Zowel kwalitatief als kwantitatief is er verschraving van het aanbod.

Deze scenario's zijn eind 2012 in een brede bijeenkomst besproken. Het doel van deze bijeenkomst was om te komen tot de keuze van één of twee voorkeursscenario's. Dit bleek in de praktijk toch lastig te zijn. Elementen uit verschillende scenario's hadden de voorkeur van de deelnemers of werden als meest realistisch beschouwd, waardoor er een "mixscenario" ontstond. Duidelijk was wel dat de "moderne" scenario's het beste passen binnen de uitgangspunten en ambities zoals deze zijn verwoord in de Visie op Velsen 2025.

Nu ook de strategische agenda 2013-2016 is vastgesteld zal door de instellingen nog verder worden nagedacht over het meest gewenste scenario voor 'Kunst en Cultuur in Kennisrijk Velsen 2025'. Geconstateerd wordt dat het Dynamische Dorp en de Dynamische Regio de voorkeursscenario's zijn.

Verbinding met andere sectoren in de samenleving

Uit het jaarlijkse onderzoek van weekblad Elsevier naar de 'fijnste gemeente om te wonen' scoort Velsen gemiddeld. Velsen staat in 2013 op plek 126. Volgens de onderzoekers zijn de basisvoorzieningen goed, evenals de voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, cultuur en horeca. Op het gebied "harmonieus leefklimaat" scoort Velsen minder goed. Hieruit zou kunnen worden geconcludeerd dat de voorzieningen op orde zijn, maar met hun activiteiten nog onvoldoende bijdragen aan het ervaren van een prettig leefklimaat door de bewoners van Velsen. Samenwerking tussen de verschillende sectoren en basisvoorzieningen zou hieraan een impuls kunnen geven.

In de uitgave "Kunst Versterkt" ⁵ worden verbindingen tussen Cultuur en andere sectoren van de samenleving beschreven. In de samenleving bruist het van de ideeën, creativiteit en nieuwe culturele initiatieven. Miljoenen Nederlanders doen aan amateurkunst. Zij spelen een bindende rol in de samenleving, maar slaan ook bruggen naar andere domeinen als welzijn, zorg, wonen, verantwoord ondernemen en duurzaamheid.

De verbinding tussen cultuur en de zorgsector is heel belangrijk. Er zijn nog te veel groepen die onvoldoende mee kunnen doen in de maatschappij. De uitdaging voor

⁵ Kunst versterkt, Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst en Fonds voor Cultuurparticipatie, 2013

de komende periode is dan ook om de schotten tussen sport en cultuur enerzijds en zorg anderzijds weg te halen en ook de lastig bereikbare groepen te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld met subsidie- of stimuleringsregelingen voor het verenigingsleven op het moment dat zij kwetsbare groepen een kans geven. De doelstelling is daarom dat door de culturele instellingen en welzijnsinstellingen gezamenlijke projecten worden ontwikkeld waarmee de verbindingen tussen deze domeinen tot stand komen. In Velsen is de reeds bestaande samenwerking tussen de Bibliotheek en Stichting Welzijn een goed voorbeeld.

Kunst- en cultuurprojecten kunnen ook worden benut om in samenwerking met woningbouwcorporaties, het Kunstencentrum en bewoners de verbinding in de wijk te vergroten. In Velsen-Noord is in dit kader de zogenaamde anti-kraak bibliotheek in samenwerking met het wijkplatform en IJmond Werkt opgezet. Daarnaast zijn er kansen om kunst en technologie in te zetten bij andere maatschappelijke sectoren. Veel kunstenaars experimenteren volop met techniek. Door technische mensen en kunstenaars aan elkaar te koppelen kunnen innovatieve en spannende dingen ontstaan. In Velsen gaan we dit vormgeven door onder andere de Kunstcommissie te betrekken bij het verfraaien van het entreegebied van IJmuiden, één van de prioriteiten uit de Strategische Agenda. Daarnaast willen we inzicht krijgen in de kunstenaars die in Velsen werkzaam zijn.

Al eeuwenlang laten kunstenaars zich inspireren door de natuur. Natuur en cultuur zijn elementen die kunnen versmelten en soms volledig geïntegreerd raken. Kunst kan het landschap een wezenlijk andere dimensie geven. Dit kan in de vorm van bijzonder locatietheater in de natuur, waar bezoekers zich bewust worden van de schoonheid, maar ook van de kwetsbaarheid van de omgeving. Een andere mogelijkheid is om kunstenaars mee te laten denken en werken aan het aantrekkelijker maken van de woonomgeving en inrichting van de openbare ruimte. Ook hierbij willen we de Kunstcommissie een rol geven.

Verkend wordt welke culturele contacten er mogelijk zijn in het kader van de stedenbanden van Velsen met Galle (Sri Lanka) en Qingdao (China). Dit in samenwerking met het Centre for International Cooperation Dutch Culture in Amsterdam.

WAAROM CULTUUR

Hoofdstuk 5 Cultuureducatie

Definitie

Cultuureducatie betreft alle vormen van educatie waarbij cultuur als doel of als middel wordt ingezet. Cultuureducatie is leren over, door en met cultuur. Deze omschrijvingen sluiten puur instrumenteel gebruik van cultuur, zoals het versterken van sociale cohesie, niet uit. Meestal is er echter sprake van cultuurgerelateerde doelstellingen: kennismaking met of verdieping in kunst, cultureel erfgoed en/of media. Ook het genieten, leren beoordelen en zelf beoefenen hoort daarbij. Cultuureducatie is ook de verzamelnaam voor kunsteducatie, erfgoededucatie en media-educatie.

Belang van cultuureducatie

De relevantie van talentontwikkeling krijgt de afgelopen twintig jaar meer aandacht dan ooit, zowel binnen het onderwijs als daar buiten. De vraag of talent vanuit het onderwijs wordt gestimuleerd, is voortdurend aan de orde.

Er zijn steeds meer wetenschappelijke onderzoeken voorhanden die aantonen dat kunstzinnige vorming het lerend vermogen en het ontwikkelen van de hersenen stimuleert en een bijdrage levert aan de ontwikkeling van talent van ieder kind. Een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling is dat in de toekomst bij werknemers en burgers in toenemende mate een beroep zal worden gedaan op competenties zoals probleemoplossend vermogen, kritisch denken, zelfstandigheid, samenwerking en sociale en communicatieve vaardigheden. De behoefte aan dergelijke competenties is niet meer beperkt tot hogere functies.

Jongeren die dergelijke vaardigheden in het onderwijs niet hebben verworven, zullen problemen op de arbeidsmarkt ondervinden. Ook voor lager opgeleiden worden sociale competenties steeds belangrijker. Vanuit wetenschappelijke hoek wordt benadrukt hoe belangrijk het is om hieraan in alle onderwijstypen aandacht te besteden. De opbrengst van het onderwijs staat hierbij centraal.

Cultuureducatie met Kwaliteit

Op het gebied van cultuureducatie wordt door de cultuuraanbieders steeds meer ingespeeld op de wensen van de scholen, onder andere binnen de Combinatiefunctieregeling en de regeling "Cultuureducatie met Kwaliteit".

Binnen de Combinatiefunctieregeling staat het verbinden van de beleidsvelden onderwijs, cultuur en sport centraal. Sinds het schooljaar 2009/2010 zijn er totaal 2 fte's combinatiefunctionarissen op het raakvlak van onderwijs en cultuur werkzaam als cultuurcoach. Hierdoor is het mogelijk om kunst in het onderwijs te brengen, zowel binnen als buiten schooltijd.

Binnen de regeling "Cultuureducatie met Kwaliteit" is het voor het Kunstencentrum en de Bibliotheek mogelijk om in aanmerking te komen voor een bijdrage van het fonds Cultuurparticipatie van € 36.000,- per jaar in de periode 2014 – 2016. De aanvraag loopt voor de gemeente met minder dan 90.000 inwoners via de Provincie. De gemeente matcht deze bijdrage met de middelen die in de begroting zijn geoormerkt voor cultuureducatie. Doel van de regeling is om cultuureducatie te borgen in het primair onderwijs en de kwaliteit te verbeteren.

Cultuureducatie heeft ook prioriteit voor het huidige kabinet. Op 10 juni jongstleden schrijft de minister van OCW in haar beleidsbrief aan de Tweede Kamer:

"Het is belangrijk om flexibel en adequaat te kunnen inspelen op de veranderingen in de samenleving... Voor de komende jaren ligt mijn prioriteit daarom bij het cultuuronderwijs, de creatieve industrie, talentontwikkeling en digitalisering."

Cultuuronderwijs staat voor mij voorop omdat het een belangrijke bijdrage kan leveren aan de vorming en ontwikkeling van het individu en onze samenleving.”

Scholen ontvangen subsidie voor het versterken van de kwaliteit en samenhang van cultuureducatie.

Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit is erop gericht om scholen en culturele instellingen meer houvast te geven bij het cultuuronderwijs. De belangrijkste actiepunten van het programma zijn:

1. het doen ontwikkelen van een leerlijn cultuureducatie;
2. het stimuleren van de ontwikkeling van nascholing;
3. het laten opstellen van een rapportage cultuureducatie door de onderwijsinspectie in 2015.

Voor het primair onderwijs is een bedrag van € 10,90 per leerling beschikbaar.

In de provinciale notitie Cultuur in de Noord-Hollandse School staat het gemeenschappelijk kader omschreven voor de provincie en de vier grootste gemeenten van Noord Holland over de invulling van cultuureducatie met kwaliteit in Noord Holland.

Uit deze notitie: “Het huidige aanbod cultuureducatie in Noord-Holland wordt gekenmerkt door korte kennismakingsactiviteiten met verschillende disciplines, waarbij de relatie met andere leergebieden en de algemene uitgangspunten van de school ondergeschikt is. Het aanbod wordt ontwikkeld door de cultuuraanbieders, waarbij er geen expliciete aandacht is voor een samenhangende lijn in de culturele ontwikkeling van het kind. Hierdoor heeft cultuureducatie veelal een vrijblijvend karakter. Scholen ‘komen en gaan’; van een structureel partnerschap met cultuuraanbieders is vaak geen sprake”.

De regeling Cultuureducatie met Kwaliteit biedt Noord-Holland de kans om zowel op inhoud als infrastructuur een kwaliteitsimpuls te geven aan cultuureducatie. De provincie wil dat Noord-Hollandse kinderen aan het eind van hun schoolloopbaan substantiële culturele bagage bij zich dragen.

Doel is dat schoolbesturen cultuureducatie hebben opgenomen in hun kwaliteitsbeleid en oog hebben voor competentieontwikkeling op cultuur bij medewerkers. Gemeenten zorgen in hun regierol voor optimale randvoorwaarden voor samenwerking. Scholen en aanbieders vinden elkaar en vullen elkaar aan in een gezamenlijk vormgegeven programma. Dat programma is duurzaam, want scholen hechten waarde aan de samenwerkingsrelaties met aanbieders die dienstbaar zijn aan de doorlopende leerlijn cultuureducatie in de school. Het realiseren van de onderstaande doelstellingen is mede afhankelijk van de ambities van het onderwijs om cultuureducatie te borgen in het schoolcurriculum. De gemeente kan dit niet afdwingen.

Doelstellingen cultuureducatie

1. In 2016 zijn op minimaal 10 scholen voor primair onderwijs doorgaande leerlijnen en menu's voor cultuureducatie gerealiseerd die theoretisch zijn onderbouwd en verbindingen leggen met het schoolcurriculum.
--

2. In 2016 zijn de leerkrachten op deze scholen gecoacht op competentie-ontwikkeling voor cultuureducatie en het theoretisch onderbouwen van cultuureducatie vanuit de school met als gevolg dat zij in staat zijn cultuureducatie
--

(deels) zelf vorm te geven en te doceren en dat zij weten op welke onderdelen zij collega's of cultuuraanbieders kunnen inzetten.

3. In 2016 zijn cultuuraanbieders gecoacht op competentieontwikkeling, kennis van het onderwijscurriculum en ontwikkeling van een educatieve visie zodat zij met hun aanbod kunnen aansluiten op de onderwijspraktijk en een visie hebben op hun aanbod in relatie tot het curriculum/doorlopende leerlijnen.

4. In 2016 zijn duurzame samenwerkingsverbanden ontstaan tussen scholen en aanbieders door lokale inzet daarop en door provinciale faciliteiten en ondersteuning om die samenwerking op te zetten.

5. In 2016 is in samenwerking tussen provincie, gemeente en het onderwijs een instrumentarium gerealiseerd voor het meten en documenteren van de culturele ontwikkeling van leerlingen.

Realisatie

Voor de realisatie van deze doelstellingen zal in Velsen worden gewerkt volgens het programma "Kunst in Leren".

"Kunst in Leren" sluit aan bij verschillende leerstijlen van kinderen en meervoudige intelligentie. Niet iedereen leert op dezelfde manier. Het ene kind denkt en leert meer via beelden, de ander leert via taal. Een derde heeft beweging nodig om leerstof te laten beklijven. "Kunst in Leren" zoekt naar andere manieren waarop leerstof aangeboden kan worden en draait om de wezenlijke samenwerking tussen kunstdocenten en leerkrachten.

De ambitie voor de komende jaren is dat het Kunstencentrum en de Bibliotheek steeds inzetten op de introductie van het programma "Kunst in Leren" in vier nieuwe scholen per jaar. Er wordt gestart met leerkrachten en directies die enthousiast zijn en willen leren en ontwikkelen. In de eerste fase van het plan wordt het accent gelegd op het trainen van de kunstenaars-docenten van Kunstencentrum Velsen en de educatieve medewerkers van de Bibliotheek. Zo mogelijk kunnen medewerkers of vrijwilligers van andere instellingen of verenigingen aanhaken bij het traject.

De activiteiten moeten leiden tot een groeiend aantal scholen met een sterk verankerd, integraal cultuuronderwijs. De bijdrage van culturele instellingen moet duurzaam toegevoegde waarde hebben voor de kwaliteit van het onderwijs, onder verantwoordelijkheid van de school en onder toezicht van de Inspectie.

Voor de toetsing van de projecten zal er ook een beroep worden gedaan op de deelnemende scholen. Zij zijn vaak al goed in staat hun eigen onderwijskwaliteit te beoordelen. Doel van effectmeting is het vaststellen van het verband tussen de kunstzinnige activiteiten en de leeropbrengsten van de groep of de bijdrage aan de oplossing van de specifieke vraag van de school.

Hoofdstuk 6 Amateurkunst

Definitie

Amateurkunst is het actief beoefenen van kunst uit passie, liefhebberij of engagement, zonder daarmee primair in het levensonderhoud te willen voorzien. De mensen die een vorm van amateurkunst beoefenen doen dat in de eerste plaats omdat die ervaring en het eventuele resultaat daarvan waardevol zijn voor henzelf. Het begrip amateurkunst is tevens een aanduiding voor de totale sector: amateurkunstenaars en hun verenigingen en koepels. Een andere benaming voor amateurkunst is actieve kunstbeoefening. Het doen staat centraal, terwijl bij receptieve kunstbeoefening het kijken naar of beleven van kunst voorop staat. In de amateurkunst zijn zes disciplines te onderscheiden: multimedia/audiovisueel, beeldende kunst, dans, muziek, schrijven en zang/theater⁶.

Amateurkunst in Velsen

Velsen beschikt over een rijk verenigingsleven op het gebied van amateurkunst en een actieve Velser Gemeenschap die de belangen van de amateurkunst behartigt. Naast de belangenbehartiging voor de ca. 50 bij de VG aangesloten organisaties vervult de VG ook een rol in de activiteiten van het Comité 4 en 5 mei Velsen, de jaarlijkse Anjercollecte en beschikt zij over een Decoratelier. Het is belangrijk om dit voor Velsen te behouden en te versterken.

De waarde van amateurkunst vloeit namelijk niet alleen voort uit de producten van amateurs. Amateurkunstbeoefening heeft ook vele positieve bijeffecten. Zo stimuleert ze de cognitieve en creatieve ontwikkeling van deelnemers en is ze goed voor de sociale samenhang in een stad of wijk. Mensen ontmoeten elkaar als liefhebber van dezelfde bezigheid, en amateurkunstactiviteiten geven kleur aan de stad. Daarnaast heeft amateurkunst een grote economische betekenis. Al deze effecten kunnen aanzienlijk zijn, alleen al omdat de deelname aan amateurkunst veel groter en sociaal veel meer gespreid is dan de deelname aan de professionele kunsten. In de amateurkunst kan een verschil worden gemaakt tussen de podiumkunsten enerzijds en de individuele kunsten anderzijds. Podiumkunstenaars werken in groepsverband, zijn goed georganiseerd en duidelijk aanwezig in het maatschappelijke culturele leven. Zij kennen structuren en reglementen, waarbinnen hun productie plaatsvindt.

Ongeveer de helft van alle amateurkunstenaars valt in deze categorie.

De overige kunstenaars werken doorgaans op zichzelf, zijn nauwelijks georganiseerd en zijn voor elkaar en de maatschappij minder zichtbaar.

Ook zij vormen een relevante maatschappelijke groep. Hun werk kan van grote waarde zijn en de bijeffecten van hun activiteiten - in de zin van persoonlijke ontwikkeling, sociale cohesie en economische stimulans – zijn er niet minder om.

Er zijn diverse redenen voor de overheid om te investeren in amateurkunst:

- Amateurkunst heeft een intrinsieke kunstzinnige waarde;
- Amateurkunst heeft een band met professionele kunst;
- Amateurkunst gaat hand in hand met kunsteducatie;
- Amateurkunst staat midden in de samenleving;
- Amateurkunst activeert mensen;
- Amateurkunst is een economische factor.

De gemeente Velsen vindt het gezien de bovenstaande bijdrage van amateurkunst aan de Velsense maatschappij van belang om de belangenvereniging De Velser Gemeenschap en de vele amateurkunstverenigingen ook in de komende periode te faciliteren door het subsidiëren van hun activiteiten.

⁶ Amateurkunstbeleid OK, een handreiking voor gemeenten, Kunstfactor en VNG, 2008

Hoofdstuk 7 Podia

Schouwburgen hebben landelijk te maken met teruglopende bezoekersaantallen in verband met de crisis. Dit betekent dat er creatieve plannen moeten worden ontwikkeld om een goed en gevarieerd aanbod te kunnen blijven aanbieden, waar mogelijk in samenwerking met de regiogemeenten. Ook zal moeten worden nagedacht over mogelijkheden om de inkomsten te verhogen door aanspraak te maken op fondsen en door sponsormogelijkheden verder te ontwikkelen.

In 2011 is besloten om in Velsen één podium te subsidiëren. De keuze is hierbij gevallen op de Stadsschouwburg Velsen. De subsidie voor de Stichting Witte Theater is met ingang van 1 augustus 2013 beëindigd.

In de periode 2012-2013 is gewerkt aan plannen om de functies van het Witte Theater te behouden voor, met name, de amateurkunstverenigingen en de cultuureducatieve activiteiten van de scholen in Velsen. Verwacht wordt dat met een meer commerciële exploitatie van het pand en eventueel een (aanvullende) subsidie voor de verenigingen het mogelijk moet zijn om de laagdrempelige functie van het Witte Theater te behouden.

Stadsschouwburg Velsen (SSV)

In haar laatste beleidsschets heeft de Stadsschouwburg haar missie als volgt verwoord:

De SSV is primair een culturele instelling met een groot maatschappelijk belang voor de lokale en regionale samenleving. Door middel van haar beleid op het gebied van de podiumkunst realiseert de SSV een aantal uiteenlopende, maar nauw met elkaar verbonden, culturele ambities.

- De SSV biedt een zo groot en zo divers mogelijk professioneel theater- en muzikaanbod van hoge kwaliteit aan een zo omvangrijk en breed mogelijk publiek.
- De SSV wil met haar aanbod mensen verrassen, vermaken en verbazen, in vuur en vlam zetten, overrompelen, ontroeren, ontplooiën en met elkaar verbinden. Culturele belevingen zijn immers van onschatbare waarde voor de saamhorigheid in de samenleving.

- De SSV is een gastvrije accommodatie waar theaterbezoekers elkaar vóór en ná de voorstellingen kunnen ontmoeten en de ervaringen kunnen delen en uitwisselen.
- De SSV bedient haar trouwe bezoekers maar voert ook een actief beleid om voor haar aanbod een nieuw én jong publiek te winnen.
- De SSV werkt nauw samen met de gemeente Velsen en andere lokale en regionale culturele instellingen, maar ook met scholen voor basis en voortgezet onderwijs om kleur te geven aan een gemeentelijk cultureel klimaat, waarin zoveel mogelijk mensen zich herkennen én waardoor zoveel mogelijk mensen verrast worden en elkaar kunnen ontmoeten.
- De SSV beschouwt het als een van haar taken om de jeugd- en amateurkunst te stimuleren. Kunst is het cement van de samenleving. Een krachtig instrument van integratie en ontplooiing, waarmee de sociale cohesie en de gezondheid van de samenleving bevorderd kunnen worden. Ook elk Velsens kind zou zich tenminste in één kunstdiscipline moeten kunnen ontwikkelen. De amateurkunst is kunst ván en vóór de samenleving en van essentieel belang voor de brede basis waarop de cultuur (lokaal, regionaal en landelijk) moet kunnen steunen.
- De SSV is daarom een gastvrij podium voor lokale theatermakers en kunstenaars. De actieve kunstbeoefening (één op de drie Nederlanders is een amateurkunstbeoefenaar) is een factor van betekenis en vervult een belangrijke maatschappelijke rol, die op het schouwburgpodium voldoende ruimte hoort te krijgen.
- De SSV onderschrijft de gedragscode 'cultural governance' De code is bedoeld om de culturele sector te ondersteunen en te stimuleren bij het realiseren van good governance. In de code worden de rechten en plichten van bestuurders en directieleden van culturele instellingen vastgelegd. Het toepassen van de code bevordert goed bestuur, adequaat toezicht en transparante verantwoording binnen culturele organisaties.

Jaarlijks maakt de gemeente met de SSV afspraken over:

- *de uit te voeren activiteiten:* de aantallen voorstellingen en repetities (professioneel en amateur), het bezettingspercentage en de bezoekersaantallen;
- *het aanbod:* de gemeente wil een dwarsdoorsnede van het podiumkunstaanbod terugzien bij de SSV en wil dat het podium beschikbaar is voor activiteiten op het gebied van de amateurkunstbeoefening;
- *de te realiseren doelen:* in het kader van de kunst- en cultuurparticipatie hecht de gemeente aan het bevorderen van zowel de actieve als receptieve deelname aan kunst- en cultuuruitingen.

De SSV wil zich doorontwikkelen tot hét podium voor alle Velsenaren met een zo groot mogelijke, culturele, sociale en maatschappelijke waarde. Daarnaast wil de SSV haar rol als grootste podium in de regio verder onderstrepen en uitbuiten. De combinatie van een sterke lokale én regionale uitstraling is de belangrijkste voorwaarde voor de continuïteit van een brede theaterprogrammering, nu en in de toekomst. In de komende periode zal dit verder worden opgepakt door de banden met de podia in de regio verder te versterken. Voorbeeld hiervan zijn de afspraken die met de Stadsschouwburg Haarlem zijn gemaakt met betrekking tot de programmering, onder andere op het gebied van operavoorstellingen.

Hoofdstuk 8 Bibliotheek

Wijzigingen in Rijksbeleid

De minister van OCW heeft een conceptwetsvoorstel stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) openbaar gemaakt. De Wsob moet de bepalingen over het openbare bibliotheekwerk in de Wet op het specifieke cultuurbeleid, die geen rekening houden met de digitale ontwikkeling, gaan vervangen. De wet zal naar verwachting in 2015 in werking treden. Het Rijk wordt verantwoordelijk voor de financiering van de digitale bibliotheek, die voor burgers zowel direct als via de lokale fysieke bibliotheek toegankelijk zal zijn. De uitname uit het gemeentefonds die zal plaatsvinden in verband met de centralisatie van de inkoop van e-content, waaronder e-books, is naar 2015 uitgesteld. In de meicirculaire 2014 wordt de gemeente over het bedrag van de uitname geïnformeerd.

In het conceptwetsvoorstel worden gemeenten niet verplicht gesteld om een lokale, fysieke bibliotheek te subsidiëren. Wel moet een bibliotheek aan een aantal verplichtingen voldoen om deel te kunnen nemen in het netwerk, waaronder aansluiting op de digitale infrastructuur en de ondersteuning van het onderwijs.

In het conceptwetsvoorstel is vastgelegd welke functies een bibliotheekvoorziening in elk geval moet vervullen en aan welke verplichtingen de bibliotheek moet voldoen, om deel te kunnen nemen aan het bibliotheeknetwerk.

De drie functies waaraan de bibliotheek wettelijk zal moeten voldoen zijn:

- het ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur.

Deze functies worden tezamen aangeduid als 'lezen, leren en informeren'. De functies 'ontmoeting en debat' en 'kunst en cultuur' worden geacht hiervan te zijn afgeleid en worden niet met name genoemd.

Om aan het netwerk deel te nemen moet de bibliotheekvoorziening aan een aantal verplichtingen voldoen. Met name de verplichting om ondersteuning te bieden aan het onderwijs vormt een nieuw accent in de inzet van de bibliotheek. Het nieuwe landelijke collectieplan moet een raamwerk bieden voor lokale bibliotheken om efficiënter te werk te gaan bij de inkoop van collecties en een kader voor de afstemming van digitale en papieren boeken.

De bibliotheekvoorziening moet aan alle verplichtingen voldoen. Indien dat niet het geval is, kan ze als uiterste sanctie worden uitgesloten van het stelsel. Ze zal dan niet aangesloten kunnen zijn op de digitale bibliotheek, geen gebruik kunnen maken van het interbibliothecaire leenverkeer en geen onderdeel uitmaken van landelijke gecoördineerde innovatie.

De Raad voor Cultuur heeft een advies over het conceptwetsvoorstel uitgebracht. De raad schrijft onder meer dat lokale bibliotheken in het wetsvoorstel nog te veel worden beschouwd als klassieke uitleencentra van boeken. Er moet een meer toekomstbestendige omschrijving van de taak van lokale bibliotheken komen, om het belang van een openbare bibliotheekvoorziening voor (de inwoners) van een gemeente te verduidelijken. De publieke waarden van de bibliotheek (evenwichtigheid, pluriformiteit, kwaliteit, onafhankelijkheid en toegankelijkheid) dienen te worden uitgewerkt en er moet een verbinding worden gelegd met maatschappelijke domeinen zoals onderwijs, welzijn, media, erfgoed, cultuureducatie of volwasseneneducatie. Daarnaast zal voor een duurzame uitvoering van de bibliotheekfuncties op lokaal niveau ruimte moeten zijn voor innovatie

en zal minder het accent moeten worden gelegd op de (afnemende) uitleen van 'fysieke' boeken. De invulling van de bibliotheekfuncties vraagt om maatwerk, passend bij de lokale situatie.

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) is op hoofdlijnen positief over het conceptwetsvoorstel, met name over het vastleggen van een structurele taak van het Rijk in de digitale bibliotheek. Het conceptwetsvoorstel legt echter bibliotheekfuncties en een veelheid van netwerkverplichtingen vast. Veel gemeenten zijn bezig met herstructurering van het bibliotheekwerk, dat door de technologische ontwikkelingen met een dalend aantal leden en uitleningen te maken heeft. Juist nu moet diversiteit in de inrichting van de bibliotheek de ruimte krijgen en moet er kunnen worden geëxperimenteerd. De VNG heeft OCW daarom laten weten dat de wet flexibel moet zijn om de inhoudelijke transformatie van het bibliotheekwerk ruimte te geven én om zoveel mogelijk bibliotheekvoorzieningen binnen het stelsel te houden. Het voorschrijven van uniformerende verplichtingen draagt daar niet aan bij. Het benoemen van de publieke waarden die de openbare bibliotheek vertegenwoordigt, kan bijdragen aan verheldering van de toegevoegde waarde van de bibliotheek voor de burger.

Bestuurders van de VNG en het IPO (Inter Provinciaal Overleg) en de minister van OCW hebben op 10 april 2013 Bestuurlijke afspraken openbare bibliotheekwerk 2013-2014 ondertekend. Dit om de periode tot inwerking treden van de Wsob in 2015 te overbruggen.

- Afgesproken is dat sluiting van een bibliotheek door een gemeente niet eerder geschiedt dan na overleg met de naburige (centrum)gemeente over de toegang van haar inwoners tot het lidmaatschap van de bibliotheek in de naburige (centrum)gemeente.
- Verder is afgesproken dat gemeenten bibliotheken zullen aansturen op de ondersteuning van digitaal lezen en dat gemeenten, tezamen met het Rijk en de provincies, zich inzetten voor leesbevordering en bestrijding van laaggeletterdheid.
- Er is geen afspraak gemaakt over de subsidiëring volgens de zogenoemde instapniveaus (minimumniveaus naar aantal inwoners). De subsidiëring moet in relatie staan tot het vermogen om de opgedragen taken uit te voeren.

Bibliotheek Velsen

De Bibliotheek Velsen heeft in 2012 een verzelfstandigingsproces doorlopen. Per 1 januari 2013 is de bibliotheek geen bestuurscommissie meer van de gemeente, maar een stichting met een Raad van Toezicht.

De bibliotheek heeft de toekomst. Met een sterke lokale verankering heeft de bibliotheek een grote aantrekkingskracht op haar gebruikers. De bibliotheek is als instituut en begrip volledig doorgedrongen tot alle hoeken van de samenleving.

Als kenniscentrum bij uitstek is de bibliotheek een organisatie die op diverse terreinen in de komende jaren een rol kan vervullen bij de realisatie van de Strategische Agenda. De taak en functie van de bibliotheek, zoals verwoord in het Business Plan 2013-2016 *Kiezen voor Kansen*⁷, sluiten goed aan bij de wensen en ambities van de gemeente: de bibliotheek als informatiemakelaar, investeren in samenwerking tussen cultuurbedrijven, meer verbindingen met welzijn en onderwijs, versterking van de centrale ontmoetingsplaats, bijdragen aan de citymarketing van Velsen (door een Uitpunt en VVV-agentschap) en partnerships in de IJmond.

⁷ Kiezen voor Kansen, businessplan Bibliotheek Velsen 2013-2016, juni 2012

Het mission statement voor de bibliotheek, zoals verwoord in de branchestrategie van de koepelorganisatie VOB, sluit goed aan bij de ambities van Bibliotheek Velsen en de gemeente: *“De bibliotheek schept essentiële voorwaarden voor een leven lang leren, onafhankelijke besluitvorming en de culturele ontwikkeling van individuen en groepen en levert daarmee een cruciale bijdrage aan de kennissamenleving.”*

Missie van de bibliotheek

De Bibliotheek Velsen heeft de volgende missie vastgesteld:

“Bibliotheek Velsen is de culturele en maatschappelijke ontmoetingsplek van Velsen. De fysieke bibliotheek is een vrijhaven voor cultuur en biedt ruimte aan kennisverrijking, ontplooiing en ontspanning. De bibliotheek is als netwerkorganisatie een knooppunt van verhalen: in woord, beeld en geluid”.

Visie van de bibliotheek

- Bibliotheek Velsen is een Warenhuis van de Geest; een laagdrempelig (fysiek en digitaal) Cultuur & Informatiecentrum dat de persoonlijke ontwikkeling van burgers inspireert, stimuleert en faciliteert.

- Bibliotheek Velsen heeft een herkenbare maatschappelijke waarde voor de kennissamenleving als informatiemakelaar en voor de sociale samenhang in Velsen door een persoonlijke, klantgestuurde aanpak.

- Bibliotheek Velsen is als cultureel ondernemer een strategische partner van externe stakeholders (landelijk, regionaal en lokaal).

- Bibliotheek Velsen is een lerende organisatie die inspeelt op relevante en actuele ontwikkelingen, waarbij de relatie tot de klant bepalend is.

De bibliotheek waarborgt als cultureel ondernemer een professionele dienstverlening aan alle burgers van Velsen. De komende jaren wordt een nieuwe basis gelegd voor een toekomstbestendige bibliotheek die:

- midden in de samenleving staat. Een bibliotheek die zowel een maatschappelijke als culturele waarde heeft voor alle burgers in Velsen.

- enerzijds producten en diensten aanbiedt, die een educatief karakter hebben en daarmee waarde leveren aan de kenniseconomie en de talentontwikkeling van de burger. Anderzijds hebben zij een recreatief karakter en richten zij zich op de invulling van de vrije tijdsbeleving van de klant. De producten en diensten spelen in op de vraag van de klant.

- zich steeds meer ontwikkelt tot een fysiek en digitaal informatieknooppunt met twee vestigingen die een inspirerende huis- en studeerkamer bieden voor de burgers uit Velsen.

Hoofdstuk 9 Musea, Cultuurhistorie en Archieven

Definitie

De internationale definitie voor musea luidt ⁸:

“Een museum is een permanente instelling ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegten”

Musea in Velsen

Velsen heeft drie unieke musea, het Pieter Vermeulen Museum, het Zee en Havenmuseum en het Bunkermuseum. Deze musea worden gesubsidieerd. Door een betere informatievoorziening en het promoten van de activiteiten kan de betrokkenheid van de inwoners van Velsen bij het historisch erfgoed worden vergroot. De kracht van de musea is de grote betrokkenheid van de vrijwilligers. De steeds nauwere afstemming en samenwerking tussen de musea wordt toegejuicht. Door activiteiten en in de toekomst wellicht ook exposities onderling af te stemmen komt er meer samenhang in het toeristische en culturele aanbod van Velsen. De musea versterken dan niet alleen elkaar, maar dragen ook bij aan een toenemende aantrekkingskracht van Velsen als toeristische trekpleister. Dat effect kan nog verder worden versterkt als ook de aanwezigheid van de haven, het strand en het unieke duingebied in het perspectief worden betrokken. De musea kunnen de unieke elementen van het aanwezige landschap uitbuiten door, behalve hun eigen exposities, ook activiteiten in en over het landschap te organiseren.

Cultuurhistorische schatten

Naast de 3 gesubsidieerde musea liggen in de gemeente een aantal prachtige cultuurhistorische schatten. Dit betreft onder andere de historische buitenplaatsen, de Ruïne van Brederode en het Forteiland, onderdeel van het Werelderfgoed de Stelling van Amsterdam.

In de afgelopen cultuurperiode is Beeckestijn overgegaan van de gemeente naar de Verenigingen Hendrick de Keyser en Natuurmonumenten, die samen met de

⁸ Handreiking Museumbeleid voor gemeenten, Ingrid Jansen, 2004

Stichting Vrienden van Beeckestijn verantwoordelijk zijn voor onderhoud en exploitatie van het landgoed. Als gemeente waarderen we deze culturele en toeristische attractie zeer en hebben we overleg over de raakvlakken. Velsen is niet verantwoordelijk voor de Ruïne maar hecht er groot belang aan dat het eeuwenoude kasteel openbaar toegankelijk is en blijft voor educatieve, culturele en toeristische activiteiten. Daarom is de gemeente bezorgd over de kabinetsplannen voor afstoting van dit oudste Rijksmonument en bereid om met de provincie mee te denken te over initiatieven als het onderbrengen van de Ruïne in een Nationale Monumenten Organisatie c.q. National Trust.

De gemeente Velsen is ook betrokken bij de herontwikkeling van het Fort benoorden Spaarndam en het bijbehorende munitiebos. Deze herontwikkeling bestaat onder meer uit de noodzakelijke restauratie van het dak – met subsidie van de provincie Noord-Holland – het bouwen van 83 recreatiewoningen in het munitiebos en het realiseren van een bezoekerscentrum en enkele hotelkamers in het fort zelf. Het fort krijgt zo een nieuwe functie en wordt voor een breder publiek toegankelijk. Tevens blijft het fort ook op de lange termijn goed onderhouden. De provincie Noord-Holland heeft als gebiedsregisseur ruimtelijke ordening een belangrijke rol bij de planvorming van het recreatiepark en de bescherming van het werelderfgoed Stelling van Amsterdam. Het algemeen bestuur van het Recreatieschap Spaarnwoude heeft in het voorjaar van 2013 ingestemd met de planuitwerking van de projectontwikkelaar.

De gemeente heeft veel monumenten. Binnen het Monumentenbeleid is een fonds beschikbaar voor deelrenovaties van monumentale objecten in het bezit van particulieren. Daarnaast wordt er gewerkt aan het compleet maken van de archeologische kaart van Velsen en het compleet maken van het gemeentelijk monumentenoverzicht.

De Batterijen Olmen en Heerenduin zijn in 2013 benoemd tot rijksmonument en genieten daarom extra bescherming.

In het kader van het monumentenbeleid wordt samengewerkt met niet-gemeentelijke organisaties zoals de Archeologische Werkgroep Velsen, de Historische Kring Velsen, de Dudokstichting, de Stichting gemaal Velserbroek, enz.

Nieuwe huisvesting Pieter Vermeulen Museum in Kustinformatiecentrum

Het Pieter Vermeulen Museum is sinds 2008 gehuisvest op een tijdelijke locatie. In 2014 moet er duidelijkheid komen over de haalbaarheid van definitieve huisvesting van het museum aan de kust in IJmuiden aan Zee.

De gemeente wil de totstandkoming van een innovatie- en informatiecentrum aan de kust faciliteren, waarin de activiteiten van het Pieter Vermeulen Museum een plek kunnen krijgen. De totstandkoming van dit centrum wordt in de Visie op Velsen en de strategische agenda beschreven. Bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2013 heeft de raad deze strategische prioriteit onderschreven. Dit betekent dat er extra kan worden ingezet op de fondsenwerving voor het museum en het betrekken van andere partijen bij de ontwikkelingen.

In 2012 is in een businesscase verkend welke verwachtingen realistisch zijn ten aanzien van de invulling van dit centrum. Vanuit een beschrijving van het concept is ingegaan op de exploitatie van de functies, de benodigde vierkante meters en het budget dat beschikbaar is voor de huisvesting.

Naast het museum is het belangrijk ook andere functies (bijvoorbeeld horecavoorzieningen, een cadeauwinkel, een buitensportbedrijf/evenementenbedrijf /strandbedrijf, een winkel in sportmaterialen en een kinderspeelparadijs) te realiseren, om voldoende bezoekers naar het gebied te trekken.

Bij het nadenken over de wijze waarop het centrum kan worden gerealiseerd, moet ook worden beoordeeld hoe en door wie de andere functies gerealiseerd kunnen worden. Dit zal verder met de verschillende partijen worden verkend. Op basis van de resultaten van de fondsenwerving en de verkenningen met andere partijen kan

worden bepaald of realisatie van het museum en de overige functies in het gebied haalbaar zijn.

Noord-Hollands Archief (NHA)

Het Regionaal Historisch Centrum in Noord-Holland (het Noord-Hollands Archief) is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) waar Velsen samen met de gemeente Haarlem en het Rijk in deelneemt. Deze GR heeft tot doel de archieven van de deelnemende gemeenten op te slaan en voor het publiek toegankelijk te maken. In haar beleidsplan 2013-2016 “Balans en perspectief”⁹ heeft het NHA haar missie als volgt verwoord:

“Het Noord-Hollands Archief is een deskundige partner voor overheden bij het borgen van duurzame toegankelijkheid en betrouwbaarheid van hun archieven en fungeert bovendien als hét informatiecentrum voor de geschiedenis van Noord-Holland en de gemeenten in Kennemerland en Amstel- en Meerlanden”.

Voor de periode 2013-2016 heeft het NHA de volgende actielijnen geformuleerd:

1. Voorlichting en advisering
2. Intensivering van het toezicht
3. Ontwikkeling en implementatie van e-Depotvoorzieningen
4. Uitbreiding van de fysieke depotvoorzieningen
5. Handhaving van de bestaande publieksvoorzieningen
6. Ontwikkeling van een virtuele studiezaal
7. Publieksevenementen
8. Educatie

⁹ Balans en perspectief, Beleidsplan 2013-2016 Noord-Hollands Archief

Hoofdstuk 10 Culturele evenementen en festivals

In Velsen worden vele grote en kleine culturele evenementen georganiseerd. Voorbeelden hiervan zijn het Havenfestival en het Beeckestijn popfestival. Met deze evenementen wordt de actieve en receptieve deelname van de inwoners van Velsen aan kunst- en cultuuruitingen bevorderd. De grotere festivals hebben daarnaast een regionale en soms zelfs nationale uitstraling (Dance/Dutch Valley en Turn up the Beach). In 2015 zal wederom Sail worden georganiseerd.

Geconstateerd wordt dat het voor organisatoren steeds lastiger wordt om deze evenementen te organiseren, omdat fondsen en sponsors minder middelen beschikbaar hebben of zich helemaal terugtrekken. De gemeente Velsen wil ook in deze minder makkelijke tijden een aantrekkelijke gemeente zijn voor het organiseren van evenementen aangezien deze voor Velsen een belangrijke economische rol spelen. In de Visie op Velsen 2025 is aangegeven dat Spaarnwoude (Velsen Valley) nadrukkelijk als aantrekkelijke festivallocatie zal worden gepositioneerd.

Naast het economische belang van evenementen zorgen zij ook voor levendigheid in de gemeente en zijn daarom zowel voor inwoners als bezoekers van Velsen interessant. De gemeente voert daarom al een aantal jaar een uitnodigend evenementenbeleid.

In dit kader is het nieuwe Nationaal Opera Festival een interessante ontwikkeling. Dit is een particulier initiatief waarmee de organisatoren door middel van een jaarlijks terugkerend festival jong operatalent de kans willen bieden om zich in aansprekende, laagdrempelige operaproducties aan een breed publiek te presenteren. In het najaar van 2013 geeft de organisatie een voorproefje met een Opera Gala in de Stadsschouwburg Velsen, in de nazomer van 2014 volgt de eerste editie.

Het festival heeft een maatschappelijke insteek. Door samenwerking met andere instellingen wil het festival mensen die om fysieke of financiële redenen normaal niet naar de opera gaan naar het theater brengen. Naast minder mobiele ouderen wil het festival ook aansprekend zijn voor jongeren en de grote groep mensen tussen 35 en 65 jaar die nog nooit een opera hebben gezien.

In 2015 moet het festival verder uitgebouwd worden, met twee of drie volledige operaproducties.

2015 is een belangrijk herdenkingsjaar in de cultuurhistorische geschiedenis van Velsen. Volgens de overlevering kwamen de Romeinen in het jaar 14 na Christus in Velsen aan en werd in het jaar 15 begonnen met het bouwen van een eerste fort. Dit fort was bedoeld als verdedigingswerk in de strijd tegen de Friezen. Daarna is nog

een tweede fort gebouwd. Dit is bijzonder omdat het op het vasteland van Europa de meest noordelijke vestiging van de Romeinen is. Nabij de Zuiderscheg zijn de restanten van deze forten gevonden. In 2015 zal door een aantal organisaties die zich bezig houden met de cultuurhistorie van Velsen, aandacht worden besteed aan het herdenkingsjaar.

Doelstellingen evenementenbeleid

In de Economische Agenda 2011-2014 wordt aangegeven dat evenementen een belangrijk middel zijn om het toerisme te bevorderen in Velsen. Evenementen kunnen een impuls geven aan de economie en zetten de gemeente Velsen/IJmuiden aan Zee op de kaart. Evenementen dragen ook bij aan de gemeenschapszin en levendigheid van de gemeente. Met het evenementenbeleid wil de gemeente de volgende doelen bereiken:

- Economische Spin off van evenementen vergroten: o.a. door meer afspraken te maken met de evenementenorganisator en te communiceren wat er nog meer te doen is in Velsen.
- Velsen/ IJmuiden aan Zee beter op de kaart zetten met behulp van evenementen: o.a. door de promotionele mogelijkheden beter te benutten en evenementen die hier aan bij kunnen dragen te stimuleren.
- De profilering van Velsen/ IJmuiden aan Zee versterken (beter bekend maken bij bezoekers en inwoners) met behulp van evenementen.
- Het zomerseizoen verlengen door evenementen buiten het seizoen te stimuleren.

Subsidie van culturele evenementen

Binnen de cultuurbegroting is een budget beschikbaar voor het ondersteunen van evenementen met een cultureel karakter met als doel de cultuurparticipatie te bevorderen. De beoordeling van subsidieverzoeken vindt plaats aan de hand van de volgende criteria:

- de relevantie: is het project een toevoeging voor Velsen of niet;
- de relatie tot de (bebouwde) omgeving in Velsen;
- de relatie van het gevraagde bedrag en het geheel van de ingediende begroting;
- de kwaliteit van het project in relatie tot de stand van zaken in de kunst/cultuur en in relatie tot eerder uitgevoerde projecten;
- de professionaliteit van kunstenaar en/of project.

Jaarlijks worden vanuit het budget voor culturele activiteiten tussen de 20 en 25 grote en kleine projecten gesubsidieerd. Om beter bij het evenementenbeleid aan te sluiten, zou er voor kunnen worden gekozen om alleen nog culturele evenementen te subsidiëren die óók aansluiten bij de bredere doelstellingen van het evenementenbeleid. Over het algemeen zullen dit de grotere culturele evenementen zijn. Anderzijds dragen vele kleine evenementen bij aan de levendigheid van de gemeente. Deze evenementen kunnen zonder subsidie van de gemeente vaak niet worden gerealiseerd. De ambitie is om, binnen de bestaande budgetten, beide categorieën te blijven ondersteunen.

Hoofdstuk 11 Regionale samenwerking cultuur

In 2012 heeft de Cultuurcompagnie uit Alkmaar een verkenning gedaan naar de mogelijkheden van regionale samenwerking op het gebied van cultuur in de IJmond¹⁰.

De Cultuurcompagnie heeft gesprekken gevoerd met directeuren en bestuurders van de culturele instellingen en de IJmondgemeenten. In de verkenning is onderzocht of er draagvlak is bij de instellingen en de gemeenten om te komen tot verdergaande regionale samenwerking.

Uitgangspunten

Uitgangspunt van het onderzoek is dat de IJmondregio een stadsregio is, waarbij het Noordzeekanaal als psychologische en praktische grens wordt ervaren. De meeste culturele voorzieningen liggen in Velsen. Hoe meer naar het noorden, hoe lager het culturele voorzieningenniveau. De inwoners van Uitgeest richten zich meer op Alkmaar. Deze karakteristieken hebben invloed op het bereik van de culturele voorzieningen en de logische samenwerkingspartners van de instellingen.

Algemene bevindingen

De Cultuurcompagnie constateert dat de kracht van cultuur wordt ingezet op diverse maatschappelijke terreinen. De bibliotheken en centra voor de kunsten zorgen ervoor dat een brede groep inwoners participeert bij culturele activiteiten in hun eigen omgeving. Het aanbod is breed en hoogstaand en draagt bij aan het vestigingsklimaat in de regio. Geconstateerd wordt dat de instellingen elkaar (nog) niet goed kennen. Dit geldt niet voor de bibliotheken in de regio, die al wel op onderdelen de samenwerking hebben gezocht.

Verdergaande vormen van samenwerking zijn nodig om een gevarieerd aanbod in de toekomst in stand te houden. De Cultuurcompagnie ziet als toekomstbeeld regionale samenwerking op het gebied van cultuur in stadsregio IJmond met een gevarieerd aanbod en een evenwichtige spreiding van culturele voorzieningen.

Het streefbeeld is een gezamenlijke beleidsvisie en een gezamenlijk gefinancierd cultuurbeleid. Op dit moment is dit nog een stap te ver. Voor de nabije toekomst zijn er al wel mogelijkheden om stappen te zetten in het leren kennen en leren van elkaar.

Aanbevelingen

1. Stimuleer en faciliteer lokale culturele platforms

In de gesprekken met de culturele instellingen is concreet gevraagd naar de kansen voor lokale en regionale samenwerking van de culturele instellingen.

Elkaar informeren, afstemmen en komen tot nieuwe mogelijkheden van samenwerking en de ontwikkeling van nieuwe activiteiten zijn de belangrijkste uitgangspunten voor een platform of netwerk op lokaal niveau.

Een breed regionaal cultureel platform lijkt bij alle partijen weinig kans van slagen te hebben en wordt door zijn omvang niet realistisch geacht. Op lokaal niveau is nog veel winst te behalen.

¹⁰ Verkenning regionale samenwerking culturele instellingen IJmondgemeenten, Cultuurcompagnie, januari 2013

2. Stimuleer de ontwikkeling van regionale samenwerking waar het kan.

De centra voor de kunsten maken een belangrijke ontwikkeling door die zich leent voor meer samenwerking en uitwisseling dan nu het geval is. De deelname aan de landelijke regeling Cultuureducatie met Kwaliteit kan daarvoor een aanleiding zijn. Ondersteun de bibliotheken bij verdere samenwerking en stimuleer de musea tot samenwerking. Draag zorg voor een snelle besluitvorming in dit soort trajecten en een afstemming tussen de verschillende gemeenten.

3. Leg meer verbindingen tussen kunst en cultuur en andere sectoren binnen de gemeente zoals economie, ruimtelijke ordening, onderwijs of toerisme waar dit nog niet gebeurt.

Kunst en cultuur heeft een direct maatschappelijk belang. Het draagt bij aan de participatie van bewoners en verhoogt de leefbaarheid van de woonomgeving ook als bewoners niet direct gebruik maken van de voorzieningen. Kunst en cultuur kan daarnaast ook andere beleidsterreinen versterken zoals bijvoorbeeld toerisme. Neem afspraken hierover op in de prestatieafspraken met culturele instellingen waar dit nog niet gebeurt.

4. Faciliteer en stimuleer professionalisering van vrijwilligersorganisaties.

Vrijwilligers in de culturele sector zijn onmisbaar. Als gemeenten kun je bijdragen aan de verdere professionalisering van deze organisaties door trainingen op verschillende gebieden te ondersteunen. Deze trainingen kunnen een opmaat zijn voor verdere samenwerking en afstemming. Hiervoor zal afstemming worden gezocht met het Servicecentrum Vrijwilligers van de Stichting Welzijn. Ook het faciliteren van de instellingen in de organisatie van evenementen of in een goede bewegwijzering in de gemeente draagt bij aan een professionalisering van de instellingen.

5. Maak een pool van technische medewerkers en stem programmering op elkaar af.

Afstemming en overleg tussen de podiumkunstinstanties moet worden benoemd in de prestatieafspraken.

Samenvatting van de actiepunten om regionale samenwerking verder vorm te geven:

- stimuleer lokale cultuurplatforms;
- neem regierol op bij uitwisseling van kennis en ervaringen bij de centra voor de kunsten;
- ondersteun bibliotheken bij verdergaande regionale samenwerking;
- stimuleer vrijwilligersbeleid en professionalisering bij musea;
- stimuleer theaters bij het opzetten van een pool van technische medewerkers;
- neem in de prestatieafspraken op dat de theaters verkennen hoe ze kunnen samenwerken op het gebied van programmering.

In het najaar van 2013 wordt door de IJmondgemeenten gestart met het uitvoeren van deze actiepunten.

Hoofdstuk 12 Culturele broedplaatsen, ateliers en beeldende kunst

In de Strategische Agenda wordt het aantrekkelijker maken van Velsen voor met name jongeren beschreven in het onderdeel “Interessant IJmuiden”. Idee is dat door het faciliteren van mogelijkheden voor creatieve uitingen in de woonomgeving, zoals culturele broedplaatsen en ateliers, mensen met creatieve beroepen (met het accent op jongeren) gestimuleerd worden om zich in IJmuiden te vestigen, dan wel in IJmuiden te blijven wonen.

Al jaren omarmen kunstenaars het havengebied als inspirerende werkplek. In 2013 is er een initiatief door een kunstenaar ingediend om te komen tot een culturele broedplaats in de omgeving van het Seinpostduin. In dit gebied zijn al enkele ateliers gevestigd. Dit initiatief wordt op haalbaarheid beoordeeld. Bij de vaststelling van bestemmingsplan Zeehaven op 20 juni 2013 heeft de raad een amendement aangenomen om ateliers aan de Seinpostweg mogelijk te maken.

Ook in de andere kernen van de gemeente zijn kunstenaars werkzaam. In Velsen-Zuid betreft het het Kunstenaarscollectief Velsen aan de Torenstraat 7. De toekomst van de groep kunstenaars op deze locatie is onzeker. Het Kunstenaarscollectief heeft aangegeven dat zij de maatschappelijke huurprijs voor het pand niet kan opbrengen. Verkoop van het pand is een optie. Hierover zal eind 2013 een besluit worden genomen. De mogelijke toekomstige functies voor het pand worden voor die tijd onderzocht. Daarbij is de publieke toegankelijkheid één van de uitgangspunten. In de tussentijd mag het Kunstenaarscollectief gebruik blijven maken van het pand.

Het bovenstaande vormt meteen ook een dilemma met betrekking tot het faciliteren door de gemeente van atelierruimte voor kunstenaars. In 2012 is de Nota Huurprijzen Gemeentelijk Vastgoed in de raad vastgesteld. Deze nota beoogt uniformiteit, objectiviteit en transparantie met betrekking tot de te hanteren huurprijzen (zonder bezuinigingsoogpunt). Het toepassen van deze nota betekent dat atelierruimte in gemeentelijke panden bij het afsluiten van nieuwe huurovereenkomsten voor minimaal een maatschappelijke huurprijs moet worden verhuurd (2013: € 55,-- per vierkante meter). Dit is voor veel kunstenaars niet haalbaar. Per geval zal daarom moeten worden beoordeeld of de activiteiten voor subsidie in aanmerking kunnen komen.

Het faciliteren van de gemeente zou zich daarom met name moeten richten op het leggen van slimme verbindingen tussen eigenaren van vastgoed en mogelijk geïnteresseerde kunstenaars. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de tijdelijke verhuur van leegstaande winkelruimtes, kantoorpanden of ruimte in buurthuizen aan kunstenaars. Dit vindt, op eigen initiatief van kunstenaars, al op beperkte schaal plaats.

Daarnaast is het, waar mogelijk, ruimtelijk faciliteren van initiatieven een belangrijk punt om bestaande kunstenaars te behouden en nieuwe kunstenaars te stimuleren zich in IJmuiden te vestigen.

Beeldende kunst

Op het gebied van de beeldende kunst laat de gemeente zich adviseren door de Kunstcommissie. De taak van de Kunstcommissie is het adviseren van burgemeester en wethouders over de artistieke aspecten van het kunstbeleid met betrekking tot de aankoop, kunstopdrachten en de aanvaarding en het tentoonstellen

van beeldende kunst, in de ruimste zin van het woord. Daarnaast adviseert de Kunstcommissie over het beheer van het gemeentelijk kunstbezit. De Kunstcommissie bestaat uit drie leden. Voor het lidmaatschap komen professionele beeldende kunstenaars in aanmerking, of personen die anderszins beroepsmatig werkzaam zijn op het terrein van beeldende kunst. Zij moeten verschillende disciplines vertegenwoordigen en niet woonachtig of werkzaam zijn in de gemeente Velsen. Zij dienen deskundig te zijn op hun vakgebied en oog te hebben voor de ontwikkelingen in de kunsten.

In de komende periode speelt op het gebied van de beeldende kunst de realisatie van het kunstwerk in de binnentuin van het Dudok gemeentehuis (het gerenoveerde “gebouw B”). Dit kunstwerk zal worden vervaardigd van oude kozijnen die bij de renovatie zijn vervangen. Daarnaast zal de kunstdatabase voor iedereen digitaal toegankelijk worden gemaakt via de website van de gemeente. In 2014 zal een nieuwe fietsroute langs de beelden in de openbare ruimte worden gerealiseerd en zullen diverse beelden van QR-codes worden voorzien, zodat de informatie over de beelden via de smartphone kan worden opgehaald. Een structurele taak van de Kunstcommissie is het adviseren bij het herplaatsen van beelden in de openbare ruimte. De ambitie is om jaarlijkse alle beelden in de openbare ruimte te schouwen zodat het noodzakelijk onderhoud tijdig kan worden uitgevoerd, waardoor hoge kosten kunnen worden voorkomen. Verder zal de Kunstcommissie gevraagd worden te adviseren bij projecten met betrekking tot inrichting van de openbare ruimte.

Impluvium 1996, Jeroen van Rijn

Hoofdstuk 13 Cultureel Ondernemerschap

“Niet de sterkste soort overleeft of de meest intelligente, maar de soort die zich het beste kan aanpassen. Aanpassen aan haar publiek. Want je publiek is de komende jaren de grootste bron van inkomsten.”¹¹

In Nederland maken subsidies gemiddeld 70% uit van de inkomsten van culturele instellingen. De sector ontving in 2009 ongeveer 2,8 miljard euro aan subsidies. Gemeenten nemen daarvan 1,67 miljard euro voor hun rekening (dit bedrag gaat vooral naar bibliotheken en muziekscholen/kunstencentra). Gemeenten subsidiëren ook lokale musea, plus de ruim 150 theaters van Nederland, in totaal voor ruim 220 miljoen euro. De provincies besteden ongeveer 225 miljoen euro aan cultuur, voor een belangrijk deel gaat dit naar de regionale omroepen. Het rijk gaf in 2009 931 miljoen euro uit aan cultuur: de kunsten, bibliotheken, musea en archieven. Gezien de rijksbezuinigingen van 200 miljoen met ingang van 2013 is er maar één conclusie mogelijk: de sector moet ondernemender en minder afhankelijk van subsidie worden ¹².

De financiering van kunst en cultuur in Nederland zal er de komende jaren heel anders uit gaan zien. De werkomgeving van culturele organisaties, kunstenaars en creatieven wordt in de komende periode niet alleen meer gedomineerd door overheidssubsidies alleen; publiek, opdrachtgevers, mecenasen en investeerders gaan een steeds belangrijkere rol spelen. Steeds meer commerciële bedrijven leren de toegevoegde waarde van creativiteit kennen onder het motto: “Creativiteit is de belangrijkste factor voor commercieel succes”.

Het integreren van nieuwe geldstromen in het culturele veld is een stevige opgave voor de culturele sector. Eind jaren '90 lanceerde staatssecretaris Rick van der Ploeg al de term “cultureel ondernemerschap”. Toch is het, bijna 15 jaar later, nog steeds lastig voor culturele instellingen om bedrijfsmatig te werken. Volgens Ron Soonieus, oprichter van Camunico, een internationaal adviesbureau gericht op de zakelijke kant van het culturele domein, komt dit deels omdat veel culturele instellingen nooit de noodzaak hadden om innovatief te worden omdat de subsidie toch wel kwam. Veel instellingen beschouwden subsidie als een recht. Door dit automatisme was er onvoldoende focus op de markt. De sector wordt daarnaast, volgens Jo Houben, directeur van de stichting Cultuur-Ondernemen, gedomineerd door mensen die vooral inhoudelijk goed zijn onderlegd, maar onvoldoende weten hoe ze de markt moeten bespelen of waar het publiek zit. De sector zal vooral het management op dit punt moeten versterken, zodat ook jonge, ondernemende en onderzoekende mensen zich thuis gaan voelen in de sector.

¹¹ Pim van Klink, symposium Kom je ook? - Money, money, money

¹² Kunst = Cash, Hoe de cultuursector geld gaat verdienen, Management Team, 15 juli 2011

Volgens Eric Holterhues, hoofd kunst en cultuur van de Triodos Bank, was de culturele sector tot voor kort erg gefocust op het financieren van de exploitatie. Elke organisatie heeft echter drie financieringsvragen: de korte, de middellange en lange termijn financiering.

Het belangrijkste is dat instellingen minder afhankelijk moeten zijn van één specifieke geldstroom. Culturele instellingen moeten zich op meerdere financieringsbronnen richten. Hierbij speelt de laatste jaren ook het zogenaamde *crowdfunding* een belangrijke rol. Voorbeelden hiervan zijn de platforms "Voor de kunst" en Cinecrowd".

Op dit moment spelen diverse culturele instellingen met de mogelijkheden om nieuwe geldstromen te genereren en een betere binding met het publiek te krijgen. Dit is heel belangrijk. Vaak is de neiging om bij bezuinigingen een stap achteruit te doen en met minder middelen hetzelfde te blijven doen, in plaats van te kijken naar nieuwe producten en markten. Doorgaan met hetzelfde maakt echter kwetsbaar. Organisaties moeten goed kijken naar wat ze te bieden hebben; dat is vaak meer dan alleen een voorstelling of een tentoonstelling. Eerst moet een missie of een doel worden geformuleerd, dan pas kan worden gekeken naar geldstromen en manieren om het publiek te binden.

Instellingen worden ook geadviseerd om in te spelen op demografische ontwikkelingen, zoals de vergrijzing. Veel senioren zijn overdag thuis en zijn wellicht geïnteresseerd in activiteiten die 's middags worden georganiseerd.

Daarnaast blijven efficiency en kostenbesparing een belangrijke uitdaging voor de culturele sector. Dit kan worden bereikt door vaker gezamenlijk te investeren. Ook zouden theaters hun inkoopkracht kunnen combineren om een voorstelling meteen op meerdere podia te programmeren.

Modellen voor besparing die door commerciële bedrijven worden gebruikt kunnen vaak prima worden ingezet door culturele instellingen, zonder direct artistieke vrijheid te verliezen.

Cultureel ondernemerschap biedt een uitdaging om voor culturele instellingen niet alleen op creatief gebied, maar ook op aspecten van bedrijfsvoering tot topprestaties te komen. Wij zullen de activiteitenplannen van de instellingen nadrukkelijk op dit onderdeel beoordelen en afspraken hierover met de instellingen vastleggen.

Hoofdstuk 14 Financiën, niet tellen maar wegen

In de begroting is als programmadoelstelling van programma 5 Cultuur en Culturele Voorzieningen opgenomen het vergroten van ontwikkelingskansen voor jongeren en het verrijken van de belevingswereld van alle inwoners van Velsen door met kunst en cultuur in aanraking te komen.

De in de begroting geformuleerde subdoelstellingen zijn het creëren en in stand houden van een basisaanbod op het gebied van de bibliotheek, amateurkunst, podiumkunst, cultuureducatie en beeldende kunst en het bewustmaken van de inwoners van de waarde van het cultuurhistorisch erfgoed van Velsen.

Het financieel kader voor Kunst- en Cultuur bedraagt inclusief de doorbelaste organisatiekosten en de kapitaallasten in 2013 ruim 4,5 miljoen euro. Het grootste deel van het budget wordt besteed aan de subsidies van de grote culturele instellingen Bibliotheek, Stadsschouwburg Velsen, Kunstencentrum en de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief (bijna 3,5 miljoen euro).

In de begroting 2014 zullen de bezuinigingen op het Witte Theater en het Kunstencentrum worden verwerkt. Mede gezien de bezuinigingen van de afgelopen jaren is er geen ruimte voor extra middelen om nieuw beleid te financieren. Dit betekent dat de beleidsspeerpunten moeten worden gefinancierd binnen de bestaande budgetten op de begroting. Voor het beleidsspeerpunt Cultuureducatie kan tevens een beroep worden gedaan op middelen in het kader van de regeling “Cultuureducatie met Kwaliteit” zoals beschreven in hoofdstuk 5.

Naar aanleiding van de wens om doelstellingen “SMART” te formuleren is nagedacht over de mogelijkheden om afspraken over resultaten van cultuurinstellingen te verbeteren. In de publicatie “Niet tellen maar wegen” wordt een handreiking gegeven voor het maken van zinvolle prestatieafspraken met culturele instellingen¹³. Aspecten die hierbij een rol spelen zijn goed partnerschap, het onderscheid tussen kwantitatieve en kwalitatieve resultaatafspraken, het inzetten van deugdelijke prestatie-indicatoren en het belang van maatwerk. Ook het belang van beoordelingsinstrumenten als visitatie, zelfevaluatie en cultuureffectrapportages wordt belicht.

De volgende aanbevelingen worden meegegeven aan gemeenten bij het maken van afspraken met culturele instellingen:

- beschrijf je beleidsdoelen concreet, geef aan wanneer je succesvol bent en benoem de maatschappelijke effecten waar mogelijk in SMART-termen;
- ontwikkel een monitor om de ontwikkelingen te volgen in samenspraak met de instellingen;
- ontwikkel een systeem voor prestatiemeting in samenspraak met de sector, en niet top-down;
- geef ruimte aan niet meetbare en niet in indicatoren te vatten kwaliteit;
- maak van tevoren duidelijk hoe je met prestatiemeting en verantwoording wil omgaan; ga terughoudend om met sancties.

Deze uitgangspunten zullen leidend zijn bij het maken van de prestatieafspraken met de culturele instellingen in de komende periode.

¹³ Niet tellen maar wegen, Over de zin en onzin van prestatieafspraken in de culturele sector, Claartje Bunnik en Edwin van Huis, 2011

Hoofdstuk 15 Conclusies, aanbevelingen en planning

Het doel van deze beleidsnota is het vaststellen van de speerpunten en beleidsdoelen van de gemeente Velsen op het gebied van het kunst- en cultuurbeleid voor de komende vier jaar. Hierbij is de relatie met andere beleidsvelden ook aan de orde gekomen.

Voor de periode 2014 zijn de speerpunten van beleid het leggen van de verbinding van cultuur met andere sectoren van de samenleving. Daarnaast is cultuureducatie ook voor de komende periode als speerpunt benoemd. Deze speerpunten zullen samen met het culturele veld nader worden uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Voor het leggen van de verbinding van cultuur met andere sectoren van de samenleving is de volgende beleidsdoelstelling geformuleerd:

In 2016 zijn gezamenlijke projecten van culturele instellingen en welzijnsinstellingen in het aanbod opgenomen met als doel om een betere verbinding tussen de cultuur- en welzijnssector te realiseren en een bredere doelgroep te bereiken.

Voor Cultuureducatie zijn de volgende beleidsdoelstellingen benoemd:

1. In 2016 zijn op minimaal 10 scholen voor primair onderwijs doorgaande leerlijnen en menu's voor cultuureducatie gerealiseerd die theoretisch zijn onderbouwd en verbindingen leggen met het schoolcurriculum.

2. In 2016 zijn de leerkrachten op deze scholen gecoacht op competentieontwikkeling voor cultuureducatie en het theoretisch onderbouwen van cultuureducatie vanuit de school met als gevolg dat zij in staat zijn cultuureducatie (deels) zelf vorm te geven en te doceren en dat zij weten op welke onderdelen zij collega's of cultuuraanbieders kunnen inzetten.

3. In 2016 zijn cultuuraanbieders gecoacht op competentieontwikkeling, kennis van het onderwijscurriculum en ontwikkeling van een educatieve visie, zodat zij met hun aanbod kunnen aansluiten op de onderwijspraktijk en een visie hebben op hun aanbod in relatie tot het curriculum/doorlopende leerlijnen.

4. In 2016 zijn duurzame samenwerkingsverbanden ontstaan tussen scholen en aanbieders door lokale inzet daarop en door provinciale faciliteiten en ondersteuning om die samenwerking op te zetten.

5. In 2016 is in samenwerking tussen provincie, gemeente en het onderwijs een instrumentarium gerealiseerd voor het meten en documenteren van de culturele ontwikkeling van leerlingen.

De conceptnota is voor inspraak vrijgegeven en voorgelegd aan de relevante culturele instellingen. Na de inspraakperiode zijn de reacties verwerkt in de nota, die ter vaststelling aan de gemeenteraad zal worden voorgelegd. Na vaststelling van de nota zal een uitvoeringsprogramma worden opgesteld waarin de doelstellingen worden uitgewerkt in concrete actiepunten voor de periode 2014 – 2017.

Bijlagen

Bijlage 1 Terugblik op het Kunst- en cultuurbeleid 2009-2012

De kadernota “Kunst- en cultuurbeleid gemeente Velsen 2009 – 2012 Velsen inspireert” sloot aan op het landelijke en provinciale kunst- en cultuurbeleid voor diezelfde periode. Er zijn drie speerpunten benoemd, te weten cultuureducatie, cultuurparticipatie en cultuurhistorie. In de nota zijn verbanden gelegd met het beleid op het gebied van Jeugd en Onderwijs, WMO, Evenementen, Monumenten en Sport.

De kadernota is in overleg met het culturele veld uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma per speerpunt. In de volgende paragrafen worden de doelstellingen en de uitgevoerde activiteiten beschreven en wordt aangegeven in hoeverre ze zijn gerealiseerd.

Hierbij moet rekening worden gehouden met het feit dat in 2011 is besloten tot bezuinigingen op het culturele veld. In 2012 is een subsidiekorting toegepast van 5% op alle gesubsidieerde instellingen en met ingang van 1 januari 2013 is een bezuiniging van € 300.000,-- op de bibliotheek doorgevoerd. Per 1 augustus 2013 is er bezuinigd op de kosten van het Witte Theater (€ 150.000,-- in 2013, oplopend tot € 380.000,-- in 2014) en het Kunstencentrum (€ 78.000,-- in 2013, oplopend tot € 155.000,-- in 2014). In de jaren 2011 en 2012 hebben de instellingen maatregelen getroffen om in te spelen op deze bezuinigingsopgaven. Daarnaast heeft ook de crisis belangrijke consequenties voor het culturele veld. Er moeten meer (marketing)inspanningen worden geleverd om bezoekers en cursisten aan te trekken. Vooral de Stadsschouwburg Velsen heeft te kampen met dalende bezoekersaantallen. Dit is een landelijke trend.

Cultuureducatie

Met betrekking tot cultuureducatie waren in de nota de volgende doelstellingen opgenomen:

Doelstelling:	Het bevorderen van actieve en passieve deelname aan cultuur, specifiek gericht op de jeugd tot 18 jaar.
---------------	---

Subdoelstelling 1:	In 2012 moet zichtbaar zijn dat er sprake is van samenwerking tussen culturele instellingen en scholen en afstemming van de programma's.
--------------------	--

Subdoelstelling 2:	Meer besef bij de jeugd van kunst en cultuur.
--------------------	---

Deze doelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende activiteiten:

Het maken van afspraken met de culturele instellingen met betrekking tot kunst- en cultuureducatieve activiteiten conform de systematiek van de Beleidsgestuurde Contract Financiering

De uitvoeringsovereenkomsten van de grote culturele instellingen worden vanaf 2009 conform deze systematiek opgesteld. Dit heeft onder andere geleid tot meer samenhang en afstemming met het onderwijs op het gebied van cultuureducatie en het realiseren van gezamenlijke activiteiten met het onderwijs. De invoering van de Combinatiefunctieregeling heeft er voor gezorgd dat er meer cultuureducatieve activiteiten in het onderwijs konden worden georganiseerd.

Het ontwikkelen van een probeerlessensysteem (“Jeugdkunstpas”)

Het onderdeel dans van het Kunstencentrum is opgenomen in de Jeugd sportpas. Voor wat betreft de onderdelen Muziek en Beeldend is dit nog niet belegd. De Velsse Gemeenschap heeft aangegeven hierover in de komende periode mee te willen denken. De amateurkunstverenigingen hebben aangegeven hierbij een rol te willen spelen omdat dit ook kansen biedt voor de versterking van hun verenigingen.

Behoud van cultuureducatieve activiteiten die tot 1 juli 2010 door Steunpunt ‘t Platform in Heemskerk werden uitgevoerd.

De financiering van de steunpunten voor cultuureducatie is in 2012 door de provincie beëindigd. De activiteiten zijn deels ondergebracht in de combinatiefunctieregeling door de inzet van cultuurcoaches in het onderwijs. Binnen de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit kunnen de overige activiteiten in overleg met het onderwijs een plek krijgen. Verandering is wel dat de cultuureducatieve activiteiten veel meer vraaggericht worden ingezet en er maatwerk per school moet worden geleverd. De Rondjes Cultuur voor het Voortgezet Onderwijs zijn overgenomen door de Stadsschouwburg in samenwerking met het Kunstencentrum.

Inzetten van de gemeentelijke kunstcollectie voor educatieve doeleinden, waar mogelijk in samenwerking met de Bibliotheek.

Er is gewerkt aan de digitalisering van de gemeentelijke kunstcollectie. De kunstcollectie is opgenomen in een database die zal worden gelinkt aan de gemeentelijke website. Dit biedt tevens mogelijkheden om de collectie breder in te zetten. Hierbij kan worden gedacht aan thema-exposities vanuit de collectie.

Organiseren van samenwerkingsprojecten op het gebied van cultuureducatie voor primair en voortgezet onderwijs (Velsense Inter Scholaire, Jungle Book)

In de periode 2009 – 2012 zijn verschillende activiteiten in samenwerking tussen het onderwijs en de culturele instellingen georganiseerd. Het betreft o.a. de Velsense Inter Scholaire, het Jungle Book-project in samenwerking met theatergroep Opus One en de Erfgoedleerlijn in samenwerking met de musea en erfgoedinstellingen in de gemeente, zoals molen de Zandhaas en de Ruïne van Brederode. De provincie heeft deze projecten mede gefinancierd vanuit de uitvoeringsregeling samenwerkingsprojecten onderwijs. Deze uitvoeringsregeling is per 1 januari 2013 stopgezet.

Koppelen professionele kunstenaars en scholen

Dit onderdeel werd georganiseerd door Steunpunt ‘t Platform en wordt nu verder vormgegeven als onderdeel van de Combinatiefunctieregeling. Kunstenaars, die als docent werkzaam zijn bij het Kunstencentrum, voeren binnen deze regeling projecten uit op scholen voor primair en voortgezet onderwijs. Binnen de regeling “Cultuureducatie met Kwaliteit”, waarover meer in het vervolg van deze nota, zal dit verder worden versterkt.

Cultuurparticipatie

Met betrekking tot cultuurparticipatie waren in de nota de volgende doelstellingen opgenomen:

Doelstelling:	Het bevorderen van actieve en passieve deelname aan cultuur.
---------------	--

Subdoelstelling 1:	Meer besef van kunst en cultuur bij de inwoners van Velsen.
--------------------	---

Subdoelstelling 2:	Het creëren en in stand houden van een breed aanbod op het gebied van podiumkunsten (theater, dans, muziek) en beeldende kunsten (incl. vormgeving).
Subdoelstelling 3:	De grote culturele instellingen bieden de amateurverenigingen ruimte om hun werk uit te laten voeren (repetitie of uitvoering).

Deze doelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende activiteiten:

Werven van subsidie bij de provincie uit het Fonds Cultuurparticipatie voor lokale culturele activiteiten en stimuleren van samenwerking met het bedrijfsleven met het oog op sponsoring van culturele evenementen

De afgelopen 4 jaar heeft Velsen € 25.000 per jaar (het maximale bedrag) aangevraagd en ontvangen vanuit de uitvoeringsregeling Amateurkunst van de provincie. De provincie vraagt voor deze projecten middelen aan uit het landelijke Fonds Cultuurparticipatie. Met dit bedrag zijn de projecten Beeckestijn Popfestival, het theaterproject Bik en Arnold (uitgevoerd tijdens het Havenfestival) en Let's Dance Velsen mede gefinancierd.

Ideeën ontwikkelen voor het bereiken van nieuwe doelgroepen

Dit onderdeel is opgenomen in de uitvoeringsovereenkomsten met de gesubsidieerde instellingen. In de plannen van de organisaties wordt specifiek aandacht besteed aan groepen die voorheen nog niet werden bereikt. Voor het Kunstencentrum gaat het bijvoorbeeld om jeugdige talenten die om financiële redenen geen muzieklessen kunnen volgen. Hiervoor is de tegemoetkoming voor sociaal-culturele activiteiten mede ingezet.

Opstellen van cultuurkalender met link naar website van de gemeente Velsen. Beter benutten van infopagina voor promoten van culturele evenementen

Dit onderdeel is op Provinciaal niveau opgepakt in de vorm van de website Uitinnoordholland.nl en de uitladder die in de kranten edities van HDC media eenmaal per week verschijnt. Onlangs is "Uit in de IJmond" gelanceerd: twee digitale uitpunten in de bibliotheken in de IJmond. Deze site is gekoppeld aan de uitladder.

Het aanbrengen van focus in het subsidiebeleid met betrekking tot amateurkunstinstanties

In 2008 is de nota Algemeen Subsidiebeleid in de raad vastgesteld. Één van de aanbevelingen was om met betrekking tot een aantal subsidiecategorieën beleidsregels vast te stellen. In het voorjaar van 2012 zijn er onder andere beleidsregels vastgesteld voor de subsidiëring van de Amateurkunst. In het voorjaar van 2013 is een nieuwe Algemene Subsidieverordening opgesteld waarin een aantal noodzakelijke wijzigingen in verband met aanpassingen in wetgeving zijn verwerkt.

Cultuurhistorie

Met betrekking tot cultuurhistorie waren in de nota de volgende doelstellingen opgenomen:

Doelstelling:	Bewustwording van het belang van de waarde van ons erfgoed en ons cultureel verleden.
Subdoelstelling 1:	Het ontsluiten van informatie over het culturele erfgoed in de gemeente.

Subdoelstelling 2: Het actief promoten van culturele activiteiten.

Deze doelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende activiteiten:

Ontwikkelen van een audiotour door historisch Velsen waar wordt gewezen op historie, kunst, monumenten, archeologie etc.

Nadat de nota in 2008 was vastgesteld heeft er een enorme ontwikkeling in het gebruik van smartphones plaatsgevonden. Door de het toenemende gebruik van apps voor de smartphone bleken audiotours al weer achterhaald. Op deze ontwikkelingen is ingespeeld door in samenwerking met IJmond Veelzijdig diverse apps te ontwikkelen om het moois wat Velsen te bieden heeft op een moderne manier onder de aandacht te brengen. In samenwerking met de gemeente Amsterdam is in dit kader de IJdijkenroute ontwikkeld, waar door middel van informatieborden met QR codes informatie wordt gegeven over interessante punten op de IJdijken tussen Velsen en het centrum van Amsterdam. De route heeft als doel de dijken zichtbaar en beleefbaar te maken en de verborgen verhalen van de dijken te vertellen. De route richt zich op het uitdragen van de landschappelijke, waterkerende, recreatieve, educatieve en cultuurhistorische waarden van de dijken.

Activiteiten ontwikkelen binnen Historisch Informatie Punt (“TOEN”)

TOEN is het Historisch InformatiePunt van de Bibliotheek Velsen, een punt in de Centrale Bibliotheek in IJmuiden waar men terecht kan voor lokale informatie over de gemeente Velsen en haar geschiedenis.

Er kan materiaal worden geleend, films worden bekeken aan de grote Toentafel, er zijn regelmatig exposities te bezichtigen, er worden activiteiten georganiseerd en er is (historische) informatie over de Gemeente Velsen te vinden.

Er wordt samengewerkt met onder andere het Noord-Hollands Archief, waar de oude archieven van de gemeente Velsen zijn opgeslagen en toegankelijk zijn gemaakt.

Ook wordt er samengewerkt met alle organisaties, verenigingen en instellingen in Velsen die zich actief met erfgoed bezighouden. TOEN is vooral een ontmoetingspunt voor iedereen die geïnteresseerd is in de geschiedenis van Velsen. In 2011 heeft in dit kader onder andere het project “1001 Italianen” plaatsgevonden. Het immateriële erfgoed van de provincie Noord-Holland wordt sinds 2010 getoond op de website “Oneindig Noord-Holland”. Hierbij speelt het Noord-Hollands Archief een belangrijke rol.

Opnemen van de gemeentelijke kunstcollectie op de website van Velsen / ontwikkelen catalogus (tweedimensionale kunst)

De catalogus is ontwikkeld ten behoeve van de interne bruikleen door de medewerkers van de gemeente ter verfraaiing van de kantoorruimtes. De link met de website zal in 2014 worden gerealiseerd. Het gemeentelijk kunstbezit is dan ook digitaal toegankelijk voor de inwoners van Velsen. De techniek tussen de database en het internet liet het niet toe om deze link eerder te realiseren.

Uitbreiden jaarlijkse fietsroute langs de monumenten met kunst in de openbare ruimte.

Indien dit paste in het thema van de jaarlijkse monumentendag zijn ook kunstwerken in de openbare ruimte in de route opgenomen. Daarnaast is een route gemaakt langs bijzondere plekken uit het leven van Cornelis Vreeswijk. Een nieuwe fietsroute (gekoppeld aan de heruitgave van het boekje Beelden van Velsen) langs de beelden in de openbare ruimte zal in 2014 worden gerealiseerd.

Ondersteunen Pieter Vermeulen Museum, Zee en Havenmuseum en Bunkermuseum met betrekking tot projecten gericht op bewustwording cultuurhistorie van met name schooljeugd.

De musea hebben in de periode 2009-2012 subsidies ontvangen om met name jeugdige inwoners van Velsen te informeren over de cultuur- en natuurhistorische geschiedenis van IJmuiden. Door de musea is samengewerkt om gezamenlijke activiteiten te ontwikkelen. Dit heeft onder andere geleid tot een gezamenlijk georganiseerde museummiddag in januari 2011. Deze succesvolle activiteit zal in 2013 opnieuw worden uitgevoerd. De gemeente heeft daarnaast bijgedragen aan het zogenaamde “Seehundproject” van het Bunkermuseum. Het museum heeft, door een succesvolle fondsenwerving, genoeg middelen kunnen verwerven om de “Seehund”, een kleine onderzeeër, op een bijzondere wijze ten toon te stellen. Dit project zal in 2013 worden gerealiseerd.

Bijlage 2 Literatuurlijst

Beleidsdocumenten Velsen

Economische Agenda 2011 - 2014

Jaarplan Bibliotheek Velsen, december 2013

Kiezen voor Kansen, businessplan Bibliotheek Velsen 2013-2016, juni 2012

Nota Huurprijzen gemeentelijk vastgoed, 2012

Perspectiefnota 2013 gemeente Velsen, juli 2013

Samenwerking cultuur in kennisrijk Velsen, gezamenlijke cultuurstellingen, juni 2012

Strategische agenda gemeente Velsen: Energiek en Innovatief naar 2016!, april 2013

Verkenning regionale samenwerking culturele instellingen IJmondgemeenten, Cultuurcompagnie, januari 2013

Visie op Velsen 2025: Kennisrijk werken in Velsen, april 2011

Overige literatuur

Amateurkunstbeleid OK, een handreiking voor gemeenten, Kunstfactor en VNG, 2008

Atlas 2011 voor gemeenten, De waarde van cultuur voor de stad, Gerard Marlet en Clemens van Woerkens, mei 2011

Balans en perspectief, Beleidsplan 2013-2016 Noord-Hollands Archief

Beleidsbrief "Cultuur Beweegt" De betekenis van Cultuur in een veranderende samenleving, Ministerie van OCenW, juni 2013

Bibliotheek Back tot the Future, diverse auteurs, Vereniging van Openbare Bibliotheken, juni 2008

De waarde van Cultuur, Cultuurbeleid Provincie Noord-Holland, december 2012

Encyclopedie openbaar bibliotheekbeleid, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Vereniging Openbare Bibliotheken, 2009

Handreiking Museumbeleid voor gemeenten, Ingrid Jansen, 2004

Hofcultuur nieuwe stijl in de kunsten, Melle Daamen, NRC Weekend, 6 juli 2013

Kunst = Cash, Hoe de cultuursector geld gaat verdienen, Management Team, 15 juli 2011

Kunst moet, ook in tijden van cholera, Thije Adams, 2012

Kunst versterkt, Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst en Fonds voor Cultuurparticipatie, 2013

Meer dan kwaliteit: een nieuwe visie op cultuurbeleid 2013-2016, Ministerie van OC&W, juni 2011

Niet tellen maar wegen, Over de zin en onzin van prestatieafspraken in de culturele sector, Claartje Bunnik en Edwin van Huis, 2011

Zonder titel, Amateur en professional in de beeldende kunst, diverse auteurs, samengesteld door Fonds voor Cultuurparticipatie en het Mondriaan Fonds, 2012

